

Leto XVIII. Stev. 175
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

INTERVJU PREDSEDNIKA REPUBLIKE TITA DOPISNICI »UNITED PRESS«

Sovjetska zveza je morala v sedanjih razmerah spremeniti politiko in taktiko

Predsednik republike Josip Broz-Tito je 7. julija na Brdu pri Kranju sprejel dopisnico »United Press« gospodično Heleno Fisher in ji odgovoril na njena vprašanja.

Prvo vprašanje Fisherjeve se je glasilo:

»Kateri dogodki v zadnjih petih letih so po Vašem mnenju najpomembnejši?«

Predsednik Tito je odgovoril: Najpomembnejši dogodki v zadnjih petih letih so: naš spor s Sovjetsko zvezo leta 1948, dogodki v Sovjetski zvezi po Stalinovi smrti in, razume se, vojna na Koreji in njena sedanja faza razvoja.

»Mislim predvsem na najpomembnejše dogodke v zvezi z Jugoslavijo.«

Najpomembnejši dogodki v zvezi z Jugoslavijo je Stalinova smrt, ker se je po njej pokazalo, da so bile v sovjetski zunanji politiki latentne in nakopičene napake, ki so povzročile, da so zdaj nastale nekatere spremembe.

»Vem, da nečete prerokovati, vendar pa bi vas prosila, če bi mi hoteli povedati, kaj pričakujete v prihodnjih petih letih?«

Tega vam res ne morem povedati. Lahko bi samo navedel kratko perspektivo razvoja na podlagi dosedanjih dogodkov, moje osebno opazovanje in mnenje. Mi smo zdaj seveda v fazi dokaj močnega stopanja v ospredje raznih momentov, ki so se nakopičili kot sadovi napake sovjetske politike tako v sami Sovjetski zvezi in v deželah pod njeno nadvlado, kakor tudi v zunanji politiki Sovjetske zveze. Mislim, da je ta stvar sovjetskim voditeljem dokaj dobro znana in da so dovolj gibčni, da bodo morali ubrati pot popuščanja s svojo nadvlado. Najbrž bodo popuščili tudi v celotni politiki in iskali novih ugodnejših oblik. Nihče namreč ne more trpeti neuspehov in zastoj, ki se je zdaj pokazal v dokaj ostrih oblikah v Vzhodni Nemčiji, zdaj pa tudi na Madžarskem, kjer so morali vso staro garnituro, ki

je bila najzvestejši agent, izmenjati. To se bo najbrž nadaljevalo tudi v drugih deželah in mi smo to predvidevali. Nedavno sem to rekel gg. Davisu in Stevensonu, in to se je kmalu uresničilo. Vse to bo seveda koristno za utrditve miru na svetu in vse to nam je v zadoščenje za teh pet let.

»To vodi v drugo vprašanje, ki sem ga hotela sprožiti. V zvezi s tem, ko ste rekli, da so vam zadnji dogodki v zadoščenje, mislim, da so sedanje spremembe na Madžarskem vzporedne spremembam, ki so nastale v Jugoslaviji ko da so nastale hkrati.«

Ne bi rekel, da so vse prišle hkrati. Te spremembe se kažejo kot odsev dogajanja v Jugoslaviji, toda v nekoliko drugačni obliki kakor se je to zgodilo pri nas. To ne pomeni, da se pozneje ne bodo razvijale v tej smeri. Tu se uresničujejo tiste naše teze, ki smo jih navedli v pismu, odgovoru Stalinu in Molotovu, o tem, kako gledamo na odnose med državami, kako gledamo na pra-

vico slehernega naroda do samoupravljanja ter na notranji razvoj, ki ne more biti v vseh deželah enak. To se je zdaj najboljše pokazalo. Madžarska je najboljši primer za to.

»Ali menite, da delajo novi ljudje na Madžarskem to brez odobritve Sovjetske zveze?«

Ne, marveč so voditelji v Sovjetski zvezi prišli do spoznanja, da morajo ubrati drugo pot, po ovinkih in da morajo v to smer orientirati svoje ljudi na Madžarskem. Prav to pa je zelo važno. V tem vidim bistvo, ne pa samo taktike in manevra, kakor mislijo na Zahodu. Sovjetski voditelji dejansko čutijo potrebo, da spremenijo svojo politiko in se postavijo na drugačno stališče.

»Ali vidite v tem začetek dejanske spremembe?«

Seveda. Mar more biti bolj dejanska sprememba, kakor je ta, da morajo izmenjati celotni aparat, ki je bil nosilec sovjetske politike, in ga zamenjati z ljudmi, ki jih do včeraj tako rekoč nihče ni poznal. To je velika stvar. Za takšno stvar se je težko odločiti. Če pa so se že odločili za to,

pomeni, da se bo to zgodilo tudi v drugih deželah. Spreminja se upravna in gospodarska politika.

»Ali bi mogel človek reči, da ste optimist?«

Jaz sem realistični optimist, jaz nisem pretiran optimist, ki se hitro razvname. Moj optimizem temelji na dejstvih, na tem, kako se dejstva razvijajo. So stvari, glede katerih nisem optimist, na primer jaz ne mislim, da se bo Sovjetska zveza odrekla svojim ciljem. Nisem tak optimist, da bi verjel, da bo Sovjetska zveza popolnoma opustila politiko vmešavanja v notranje zadeve drugih dežel, da bo stoodstotno spreminila odnos do drugih dežel, da se bo odpovedala svojim dosedanjim ciljem, ki jih ima kot velesila. O tem sem prepričan. V sedanji fazi razvoja je Sovjetska zveza morala iti nazaj, morala je spremeniti svojo politiko in taktiko. Kako pa se bo stvar dalje razvijala, to ni odvisno samo od Sovjetske zveze, marveč od odnosov dežel na Zahodu. Morda bo Sovjetska zveza izkoristila dokaj močno izražena protislovja med deželami na Zahodu.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Danes bo objavljeno skupno poročilo atenske konference

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 10. julija. Konferenca zunanjih ministrov Grčije, Jugoslavije in Turčije se bo kmalu končala, ker bodo na popoldanski seji sprejeli samo še besedila zapisnikov in uradno sporočilo. Na konferenci so v prijateljskem duhu analizirali položaj v svetu in na Balkanu.

Danes lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je ves atenski tisk propagiral tak značaj trojne konference, do katerega je moralo priti glede na nekatere spremembe v mednarodnem položaju v času od podpisane balkanske pogodbe do danes. To je treba umeti zaradi tega, ker so v prvih dveh dneh konference posamezni komentatorji konference povsem neumestno poudarjali vojaško-obrambna vprašanja. Pri oceni dosedanjega sodelovanja treh držav in njegove nadaljnje krepitve je prevladalo skupno mnenje, da je treba dati razvoju in razširitvi trojnega sodelovanja na političnem, gospodarskem, vojaškem in kulturnem področju take temelje, ki bodo dali zaželene sadove trem prizadetim državam in spremenili skupino držav. Članice balkanskega pakta v močan faktor pri uresničevanju vojnega in prispevali k splošnim naporom za pomiritev v svetu.

Po poročilih o verjetni vsebini skupnega komunikeja, ki bo objavljen jutri popoldne, lahko z gotovostjo trdimo, da je politična konferenca v Atenah popolnoma upravičila optimizem, s katerim so o njej govorili šefi treh delegacij, vsi atenski listi in znaten del mednarodne javnosti. Predvsem bo v komunikeju poročilo o sestavi stalnega tajništva sveta zunanjih ministrov, v katerem bodo visoki diplomatski uradniki, dalje zamisel o morebitni konferenci gospodarskih strokovnjakov treh držav, na kateri bi ugotovili mož-

nosti za tristransko gospodarsko sodelovanje.

Razen tega pričakujejo, da bo v uradnem sporočilu na vidnem mestu izjava treh držav, da je ohranitev neodvisnosti Albanije pomemben element za mir na Balkanu. Upravičeno pričakujejo, da bo v sklepih konference in v uradnem sporočilu, čeprav ne na glavnem mestu, pripravljenost, skupno pregledati vse predloge o pomiritvi, z vsoto potrebno analizo, ki jo zahtevajo ta vprašanja.

Po vseh znakih lahko sodimo, da bo ta konferenca izpolnila te naloge in da bo močno odjeknila ne le v javnosti teh treh držav, marveč tudi v svetu. Članice balkanskega pakta sporočajo vsem iskrenim in miroljubnim silam po svetu, da se nanje lahko zanesejo pri vsaki akciji za utrditve mednarodnega miru, ker je osnovni namen njihove dejavnosti zagotovitev pravičnega in trajnega miru na svetu.

M. Avramović

Kosilo pri grški kraljici

Atene, 10. julija (Tanjug) — Danes popoldne je priredila grška kraljica v dvorcu Tatoi pri Atenah kosilo v počastitev turškega ministra zunanjih zadev Fuada Köprülüja in njegove soproge, ter jugoslovanskega državnega podtajnika za zunanje zadeve dr. Aleša Beblerja in njegove soproge.

Francija bo odobrila 2 milijardi frankov kredita

Jugopress je zvedel pri francoski misli za tristransko pomoč v Beogradu, da se je francoska vlada v načelu izrekla za dodelitev pomoči v znesku okrog 2 milijard francoskih frankov za gospodarsko leto 1953/54 v okviru tristranske pomoči. To vsoto bo moral odobriti še francoski parlament.

Podpredsednik ministrskega sveta SZ Berija odstranjen in predan sodišču „zaradi zločinske dejavnosti“

Moskva, 10. julija (Tanjug). — Sovjetska uradna časopisna agencija poroča, da je Prezidijski vrhovnega sovjeta ZSSR odstavil Lavrentija Berija s položaja podpredsednika ministrskega sveta in s položaja notranjega ministra ZSSR ter sklenil, predložiti celotno zadevo zločinske dejavnosti Berija vrhovnemu sodišču ZSSR.

V uradnem sporočilu Prezidijskega vrhovnega sovjeta je rečeno, da je Prezidijski sprejel ta sklep po »mednarodno objavljenih dejstvih o zločinski in protidržavni dejavnosti Lavrentija Berija, s katero je hotel izpodkopati sovjetsko državo v prid tujega kapitala.«

Sporočilo pripominja, da je Prezidijski pred tem »proučil poročilo ministrskega sveta ZSSR o protiljudski dejavnosti Lavrentija Berija.«

»PRAVDIN« UVODNIK OB ODSTRANITVI BERIJE

Moskva, 10. julija. — Sovjetska uradna agencija v celoti pri naša uvodnik »Pravde«, ki je sporočila uradno stališče do Berije. Moskovska »Pravda« piše, da je Berija »prenehal biti komunist ter postal agent buržoazije in mednarodnega imperalizma«. Po trditvi v »Pravdi« je to storil zaradi tega, ker si je »hotel zagotoviti oblast nad partijo in državo, uničiti partijo in preiti na politiko kapitulacije, ki bi konec koncev dovela do obnovitve kapitalizma.«

Berijevo delo proti partiji in državi je bilo — tako piše »Pravda« — v začetku globoko skrito in dobro maskirano, zadnje čase pa je Berija postal »aroganten« in je pokazal pravi obraz »srditega nasprotnika partije in sovjetskega ljudstva.« »Pravda« našteva obtožbe, ki jih je proti Beriji objavil prezidijski centralnega komiteja, posebej se tisto, da je Berija izkoristil položaj notranjega ministra, da bi mogel izrabiti svoj aparat v Moskvi in na vsem ozemlju Sovjetske zveze. Vodilni moskovski list obtožuje Berijo, da je spravljal v notranjem ministertvu na najbolj odgovorne položaje ljudi, ki so mu bili osebno vdani. Ugotovljeno je — tako trdi glasilo centralnega komiteja KP Sovjetske zveze — da je Berija z lažnimi izjavami zaviral uresničevanje sklepov, ki so jih sprejeli vodilni partijski

organi za razvoj gospodarstva na vasi. Hotel je razdejati kolhoze, povzročil je težave v preskrbi po vsej deželi. »Pravda« trdi, da je Berija poskušal s perfidnimi metodami spodbuditi prijateljstvo med narodi Sovjetske zveze, zasesti razdor mednje in aktivirati nacionalistične ter buržoazne elemente v posameznih republikah. »Pravda« dolži Berijo, da je zaviral izpolnjevanje sklepov centralnega komiteja in vlade o poglobljanju zakonitosti in preprečevanju samovoljnih dejanj.

In nauk, ki ga izvaja »Pravda« iz Berijeve zadeve: moč sovjetske uprave temelji na kolektivnosti in enotnosti. »Vsi delavci ne glede na položaj, ki ga zavzemajo — piše »Pravda« — morajo priti pod trdno nadzorstvo partije. Partijske organizacije morajo nadzorovati dejavnost vseh organizacij in upravnih oblasti, vseh ljudi na odgovornih mestih. Pod strogo in sistematično nadzorstvo je treba spraviti vse organe notranjega ministertva. »Pravdi« se prav tako zdi potrebno povečati revolucionarno budnost ne le komunistov, marveč vseh delovnih ljudi, zato trdi, da bodo sklepi centralnega komiteja podprli ne samo komunisti, marveč vsa dežela.

»Pravda« spravlja zadevo z Berijo v zvezo z razvojem mednarodnega položaja in jo razlaga s tezo, da si je Sovjetska zveza s svojimi pobudami za mir utrdila mednarodni položaj, medtem ko »mednarodni imperalizem postaja čedalje aktivnejši, prav tako pa tudi njegovi agenti.« »Pravda« trdi, da je Berijevo neudarno »aroganco« omogočila povečana dejavnost reakcionarnih sil proti Sovjetski zvezi. Sovjetsko glasilo se sklicuje na »kapitalistično obkrožitev« in pravi, da mora biti Sovjetska zveza nenehno pripravljena na odpor proti imperialističnim poročevalskim službam in njihovim naklepom.

Berija izključen iz članstva KP SZ

Moskva, 10. julija (Tanjug). — Sovjetska uradna časopisna agencija poroča, da je Centralni komite komunistične stranke SZ izključil iz članstva KP ZSSR Lavrentija Berija kot »sovražnika komunistične stranke in sovjetskega ljudstva.«

Agencija prenaša sporočilo o plenarnem sestanku CK KP Sovjetske zveze, ki je bil sklican pred nekaj dnevi. Sporočilo pravi, da je CK poslušal na tem sestanku poročilo Georgija Malenkova v zvezi z zločinsko in protidržavno dejavnostjo Lavrentija Berija, ki je hotel izpodkopati sovjetsko državo v prid tujega kapitala.

V sporočilu je rečeno, da je CK po razpravi o poročilu Malenkova sklenil izločiti Lavrentija Berija iz svojih vrst in ga izključiti iz članstva KP kot sovražnika stranke in sovjetskega ljudstva.

Sergej Kruglov novi notranji minister SZ

Moskva, 10. julija (Tanjug). Sovjetska uradna časopisna agencija poroča, da je Prezidijski vrhovnega sovjeta ZSSR imenoval Sergeja Kruglova za notranjega ministra Sovjetske zveze.

SESTANEK »MALIH TREH«

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Washington, 10. julija. Tudi danes na predvečer »male bermudske konference« se Washington, London in Pariz še niso spopazovali o odgovoru na vprašanje, ali je konferenca, ki se začne jutri, formalni sestanek ali pa zgolj neuradna zamenjava mnenj o stališču treh velesil do svetovnih dogodkov. Predpostavke, po katerih naj bi washingtonski sestanek nadomestil konferenco predsednika ZDA s prvakoma Velike Britanije in Francije, so padle v vodo, saj je Eisenhower sedaj izjavil, da je pripravljen oditi tudi v London, če bi se radi Britanci odpovedali bermudski konferenci. Kakor so pričakovali, je ta korak predsednika ZDA sprejel z odobravanjem le del, ostro pa se mu je upri drugi del ameriških politikov.

Hearstov vodilni list »Journal American«, ki je tolmač naziranja skrajnih reakcionarnih krogov, piše v današnji številki: »Upali smo, da bo predsednik rekel uslužno in odločno: Hvala, ne! Obžalujemo in moramo sporočiti, da je na svoji tiskovni konferenci dokazal, da ga je moč pregovoriti, naj bi odšel v London.«

Scrips Howerjev tisk je včeraj napadel Britance zaradi njihove-

ga kritičnega stališča do Sing Man Rija v Koreji, danes pa se mu je pridružil tudi Hearstov tisk, ki piše s precejšnjo trpkostjo o »britanskih diplomatskih naklepih« in »vseščini pričevanja«. Tukaj sodijo, da se kritika Eisenhowerjeve privolitve, da bo odšel v London, ne bo ustavila zgolj na časopisnih stolpcih in da bo imel lke še precej muk s tistim delom republikanskih voditeljev, ki niso preveč navdušeni nad predsednikovim diplomatskim taktom in državniško taktiko. Ta novi moment ni edini v splošni politični uprizoritvi, v kateri bodo jutri nastopili ministri treh velesil.

Severni Korejci in Kitajci so sprejeli predlog generala Clarka, da bi se pogajanja v Pan Mun Jomu nadaljevala z ali brez privolitve južnokorejskega predsednika. Eisenhower je spričo tega izjavil, da še nihče ne more reči, kakšno bo izhod iz celotnega korejskega položaja in poudaril, da si bodo ZDA prizadevale združiti Korejo — »toda le z miroljubnimi sredstvi«. To bi utegnili biti napoved novih ameriških potez na pogajanjih o premirju, kar pa še ni uradno potrjeno. Na dlani je, da bo med razpravo o Koreji, ki bo prva v washingtonski izmenjavi mnenj, sleherni izmed treh predstavnikov vsekakor uporabil vso svojo sposobnost, da bi bil zaključek v skladu z njegovo interpretacijo korejskega položaja.

Se zmeraj je veliko vprašanje, kako bodo med razgovori obravnavali položaj v vzhodni Evropi. Ali bo g. Dulles zastopal mnenje, da je v luči nemirov v Nemčiji napočil čas za bolj dinamično politiko nasproti ZSSR? Ali pa bo zmagalo »zmernejše stališče« do Moskve in bo prešlo težiče na korejsko vprašanje? Sodeč po ameriškem tisku so desni republikanci naklonjeni pravzaprav bolj prvi kot drugi rešitvi. Vest o uporih v satelitskih državah so formulirane tako, da je verjetnejša prej akcija kot razgovori z ruskimi voditelji ob zeleni mizi.

Sueško vprašanje bo prav tako eno izmed tistih vprašanj, pri katerih bi ZDA rade jasno razločile svoja naziranja Britancem. Dobro obveščeni opazovalci trdijo, da je g. Dulles po svojem nedavnem obisku v Egiptu in obljubah, ki jih je dal generalu Nagib, izdelal načrt za rešitev tega »vročega« problema. Čeprav pravijo, da podrobnosti Dullesovega načrta še niso znane, saj bi Dulles rad o njih razpravljal z britanskim predstavnikom, je bilo mogoče zvedeti vsaj to, da načrt določa nekakšen občutni egiptov-

Predsednik Tito potoval skozi Opatijo

Reka, 10. julija. Ob povratku iz Slovenije je predsednik republike Josip Broz Tito potoval skozi Opatijo, kjer se je vkrcal na jahto »Podgora« in s svojim spremstvom krenil proti Brionom. Ze v zgodnjih jutranjih urah so se skupine meščanov, domačin in tujih gostov zbrale v prišanišču okrog jahte »Podgora«, v upanju, da bodo videli tov. Tita. Okrog 14. ure je prispel tov. Tito v spremstvu generala Milana Zežlja. Zbrana množica je tov. Tita toplo pozdravljala.

ELEONORA ROOSEVELT V SARAJEVU

Predsednik Izvršnega sveta Bosne in Hercegovine Avdo Humo je včeraj sprejel go. Eleonoro Roosevelt.

Gospa Eleonora Roosevelt, ki je včeraj pripotovala v Sarajevo, je danes popoldne obiskala Ze-nico, kjer si je ogledala veliki me-

talurski kombinat. V Zenici so jo sprejeli predstavniki ljudske oblasti in uprave kombinata. Včeraj popoldne si je gospa Roosevelt ogledala sarajevske znamenitosti. Jutri zjutraj bo gospa Eleonora Roosevelt odpotovala z letalom v Titograd.

Ga Roosevelt ogleduje v beograjskem muzeju Meštrovićev kip

INTERVJU PREDSEDNIKA REPUBLIKE TITA DOPISNICI »UNITED PRESS«

Naša država hoče biti v vsakem oziru neodvisna

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Kaj bi svetopisli zahodnim državam, naj stare v sedanjem položaju?«

Svetoval bi jim, naj si prizadevajo izkoristiti to priložnost za ureditev važnih mednarodnih vprašanj, kakor so vprašanje Nemčije, Avstrije itd., svetoval bi jim, naj ne skušajo zdaj, iz sedanjih sprememb sovjetske politike stoočstno uresničiti svojih ciljev, marveč naj realistično gledajo na stvari in nekako pridejo do sporazuma za ureditev miru na svetu, toda ne na račun drugih narodov. Poskus ali mnenje, da bi lahko zdaj dosegli nekaj čez mero, več, kakor bi bilo treba doseči na realni osnovi, bi namreč lahko sprožil takšno reakcijo, da bi potem nastal še slabši položaj. Sovjetska zveza bi lahko bila potem v boljšem položaju. Zdaj je storila tako zato, ker je njen položaj slabši, v tem primeru pa bi se lahko postavila v pozo zaščitnika drugih narodov.

»V govoru Edvarda Kardelja je bilo rečeno, da gre Sing Man Ri predaleč.«

Sing Man Ri gre predaleč in jaz mislim, da bo imelo zelo negativne posledice, če mu bodo popuščali. Ugled Združenih narodov, njihov politični kapital je v tem, da pride na Korejo do pomiritev, da pride do premirja. Danes sem bral v časnikih, da je Sing Man Ri sklenil izpustiti kitajske ujetnike iz taborišča, in sicer pod Čangkajskim vplivom. Če bo ameriška vlada temu nasledila, če tega ne bo preprečila, utegnejo nastati strašne posledice — to bo sprožilo ogorčenje po vsem svetu in vrglo senco na politiko ameriške vlade na Koreji.

»Dovolite, da se povrnem na rusko politiko. Katero dejanje pričakujete od Sovjetske zveze, preden bi mogla Jugoslavija misliti na resnično zblizanje?«

Kakšno zblizanje? Na Zahodu nekoliko napačno razumejo spremembo politike Sovjetske zveze in reagiranje Jugoslavije na to politiko. Prvič, ne gre za to, da bi Jugoslavija zdaj pričakovala, koliko bo Sovjetska zveza dala, da bi lahko bili med njo in ZSSR enaki ali podobni odnosi, kakor so bili nekoč. Jugoslavija je v petih letih zelo drago in zelo težko izbojevala svojo neodvisnost v boju s Sovjetsko zvezo. Mi ne mislimo opustiti položaja, ki ga je Jugoslavija dosegla tako v odnosu do ZSSR, kakor tudi do drugih dežel, na Zahodu. Naša država hoče biti v vsakem oziru proti vsakomur neodvisna. Ne more biti niti govora o tem, da bi Sovjetska zveza storila kako dejanje in da bi potem spet imeli stare odnose. Lahko bi prišlo do tega, da bi se naši odnosi normalizirali, ker zdaj niso normalni, ne glede na to, da smo dali agrecman in da bomo izmenjali veleposlanika. Govorimo pa lahko o tem, da bi bili odnosi normalni, kakor so med drugimi deželami, o tem, da bi odstranili dosedanje neormalno stanje, konflikte in sedanjo propagando. Takšni neormalni odnosi samo škodujejo miru na svetu, ne samo na Balkanu, in zato gre naša težnja za tem, da bi to stanje tu nekako uredili.

»To torej ne pomeni približevanja, marveč normaliziranje?«

Tu ne gre samo za politične, marveč tudi za ideološke razlike. Imeli bomo še zelo ostro diskusijo in polemiko glede na položaj v Sovjetski zvezi ter v zvezi z njihovim in našim gledanjem na razvoj na svetu. Razume se, če bodo ostali pri svojih starih ideoloških težah. Toda mi bi kljub ideološkim razlikam in polemični borbi želeli, da bi bili naši odnosi po državni liniji normalni. Glede na Ameriko imamo različne ideološke nazore in vendar so naši odnosi z njo ne normalni, marveč tudi prijateljski.

»Ali mislite, da bodo ideološke razlike med Rusijo in Jugoslavijo polagoma izginile?«

To bi bila velika stvar in sreča za vse, ne verjamem pa, da bi to tako lahko šlo.

»Kako daleč so šli Rusi v satelitskih deželah, da le-te ne upeljavajo več diskriminacije nasproti jugoslovanskim diplomatom?«

So nekateri znaki za to. Pri njih gre to kakor po maslu: rečejo, naj nekoga več ne psujejo in napadajo, pa jih ubogajo. Že precej je znakov, da se tudi satelitske dežele ravna po Rusih. Rusi pa bodo satelitske dežele še zmeraj puščali malo naprej, ker Sovjetska zveza še zmeraj v določenem smislu vzdržuje »živčno vojno« proti Jugoslaviji, toda tega ne dela neposredno, marveč prek satelitskih dežel.

»Ali lahko jugoslovanski diplomati prosto potujejo po Sovjetski zvezi, kakor drugi diplomati?«

O tem še nisem obveščen, ker pa velja to za vse diplomate, velja najbrž tudi za jugoslovanske. Prva stvar, ki jo delajo, je postopno opuščanje diskriminacije proti nam.

»Ali bo Jugoslavija odgovorila z enakim ukrepom?«

Mi bomo ravnali enako.

»Zanima me, ali jim je že zdaj dovoljeno potovati po deželi?«

O tem še nisimo govorili. Videli bomo, kako bodo ukrepali proti nam v Sovjetski zvezi.

»Zdaj bi hotela sprožiti več vprašanj v zvezi z notranjo politiko. Zmeraj se govori, da bodo na jesenskih volitvah nastopili razen predstavnikov komunistične partije tudi predstavniki drugih strank. Ali je to res?«

Tu ne gre za komunistično partijo, mi imamo Socialistično zvezo delovnega ljudstva, ki je ogromna organizacija. Pri nas bo na volitvah več kandidatov. Kandidat je lahko tudi nekomunist in ljudstvo ga lahko izvoli. Volivci v enem okraju niso vsi komunisti, med njimi je mnogo ljudi s starimi in novimi nazori, in kogar bodo ljudje izbrali za kandidata, bo pač kandidat. Na volitvah sodelujejo ljudje od spodaj in volili bodo tistega, ki ga hočejo — določili ga bodo za kandidata in izvolili tistega, ki jim nudi največ porošta.

»Kandidat torej ne bo nastopal na volitvah kot predstavnik stranke?«

Ne, marveč ga bo ljudstvo prosto izbralo.

»Ali bo možno, da bi skupina ljudi, ki enako mislijo,

ustanovila stranko ali nekaj stranki podobnega?«

Ne mislim, da bi skupine ljudi ustanovljale stranke. Reči moram, da je to preživela stvar, stvar, ki izginja. Vse dežele, ki imajo mnogo strank, so v zastoji in ne morejo naprej. To zavira življenje. Pri nas nastajajo nove oblike družbenega življenja in razvoja. Po volitvah bomo imeli dva doma: svet proizvajalcev, ki ga bodo izvolili tisti, ki so v proizvodnji, in Zvezni svet. To pomeni, da bodo v skupščini zastopniki tisti, ki proizvajajo, in tisti, ki neposredno ne sodelujejo v proizvodnji. Ljudje bodo od spodaj izvolili tistega, o katerem menijo, da bo sposoben zastopati njihove koristi in delati. Pri nas se gospodarsko življenje razvija drugače kakor na Zahodu in nesmiselno bi bilo upostavljati nekaj, kar bi nas moglo v našem razvoju zavirati. Tega ne moremo dovoliti.

Zdaj bi povedal nekaj, o čemer me niste vprašali. Napačno bi bilo od poraza sovjetske politike in satelitskih dežel, njihovega neuspeha in gibanja v smeri liberalizacije ter postavljanja predstavnikov drugih strank na vodstvo pričakovati, da bi to moglo kakorkoli vplivati na naš notranji razvoj. Prav naš notranji razvoj je vplival, da so tam morale nastati te spremembe. Tudi v prihodnje bo naš socialistični razvoj vplival na te dežele, najbrž pa tudi na druge, toda to ne pomeni, da bomo mi ostali na mestu, na katerem smo zdaj. Mi bomo naše sedanje oblike še bolj izpopolnjevali in razvijali. Kaj mi želimo? Kar najpraviše odnose v družbi. Demokracija ni sama sebi cilj, demokracija mora biti tudi odsev dejanskega notranjega sistema, ekonomike in drugega. Pogoj za demokracijo je zavest državljanov. V skladu z naraščanjem zavesti državljanov dobi demokracija svojo vsebino. Če ni v državljanih zavesti, če ni v državljanih demokratične zavesti do skupnosti, tedaj demokracije ni. Demokracija mora sloneti na gmočni osnovi.

»Zadnjih šest do osem mesecev so se pojavljale vesti, da se znova obeta velika amnestija, pa do tega ni prišlo. Ali bo kaj iz tega? Ali bo morda z amnestiranjem napravljen križ čez politično minuloost nekaterih političnih pripornikov? Vprašujem o četnikih, ki so še v zaporih, kaj bo z njimi?«

Nič ne bo. Tu ne gre za politično stvar, temveč za kriminal. To je povezano z vojnim kriminalom, kakor pri ustaših, in zelo težko je vse amnestirati. Slehera amnestija takšnih ljudi povzroči revolto v kraju, kjer se tak človek pojavi. V tistem kraju je ubijal pa da odredil, da so ubili mnogo ljudi, in brž ko se tam pojavi, imamo opraviti s političnim problemom. V takšnih krajih smo imeli že politične zapletitve. Političnih pripornikov imamo zdaj seveda zelo malo, lahko bi jih na prste prešteli. Amnestijo imamo pri nas vsako leto: ali za praznik revolucije, ali za obletnico republikanske ustave in ustanovitve republike. Najbrž bomo imeli amnestijo tudi letos. Mislim, da bomo dali za desetletnico AVNOJ obsežnejšo amnestijo.

»Torej so bili četniki ali podobni ljudje, ki so še v zaporu, obsojeni zaradi kriminala?«

V glavnem je tako. Morda je nekaj takih, ki niso kriminalci, toda to ni bistveno.

»Kaj pa Dragoljub Jovanović?«

Imenujte še koga!

»V Jugoslaviji se mudim samo dve leti in pol in za to vprašanje nisem dovolj kompetentna. Dragoljub Jovanovića sem omenila zato, ker sem slišala, da ljudje o njem govorijo.«

To govori reakcija, drugače pa Jovanović nima nobenega vpliva. Mimogrede rečeno, ne to več dolgo v zaporu.

»Nekateri ljudje, s katerimi sem govorila, pravijo, da je strašen demagog in da ne vedo, kaj se bo zgodilo, ko pride iz zaporov.«

Drži, da je velik demagog. Demagog pa škoduje več, kakor najdejavnejši sovražnik. Vsekakor ne bo več dolgo v zaporu. Ne morem povedati, kdaj bo izpuščen, po mojem mnenju pa nam ne bo več mogel škodovati, ko pride iz zaporov. Sicer pa, če bo nevaren, ga lahko spet zapremo.

»Zdaj hočem omeniti ime drugega pripornika, ki ga g. predsednik že pričakuje — Stepinca?«

Kakšen pripornik je on?

»Tehnično je še pod obsodbo.«

No, ta sedi tam, kjer je.

»Rad bi napravil sebe za mučenika.«

Zdaj bi rad tudi umrl, samo da bi bil mučenik. Odklonil se pred predlog, da bi mu poslali najboljši strokovnjake-zdravnike. Pri njem so bili tudi dobri strokovnjaki, dr. Serčer in dr. Hahn, mi pa smo mu predlagali še boljše, ki jih je odklonil.

»Kako jih more ob takšnih razmerah odkloniti?«

Zato, kakor ste že rekli, da bi bil mučenik.

»Stepincu je zdravnik rekel, da bi mu bilo potrebno

boljše podnebje, pa noče prosti vlade, da bi ga poslala v kak drug kraj z boljšim podnebjem.«

Stepinca smo pogojno izpustili in za to mora prositi. Tu gre za to, da Stepinac zahteva, naj bi država pred njim kapitulirala. To je izključeno. Stepinac lahko umrje, toda država pred njim ne more kapitulirati. Kaj bi nam vse ljudstvo v Jugoslaviji reklo, če bi pred njim kapitulirali? Kaj bi rekel svet? Del sveta bi rekel, da je to dobro, drugi, večji del, pa bi videl v tem našo šibkost. Za nas je najvažnejše, kaj misli naše ljudstvo, to je za nas bistveno.

»Hotela sem vprašati, ali je možno, da bi mu odredili, naj gre v kak drug kraj, da ne bi umrl?«

Če bi tam umrl, bi rekli, da smo ga s silo odgnali tja, da bi umrl. Meni bi bilo najljubše, da bi se šel zdraviti v tujino, naj bi se tam obrnil na specialista.

»Stepinac to stalno odklanja.«

Zame Stepinac ni več problem in o njem po nepotrebnem pišejo. Reči moram, da se mi ne bomo več branili, če bi nas kdo v tujini zaradi njega napadel. To ni več potrebno.

»Ali boste novinarjem dovolili, da ga znova obiščejo?«

Tega ne bomo dovolili, ker ga to vznemirja in lahko bi še bolj zbolel. Zahtevajte, naj gre v tujino, pa ga tam intervjuvajte.

»Osebnost sem ga videla štirikrat, osebno, ne kot dopisnica United Pressa, in lahko rečem, da mi je bil vsakokrat manj všeč.«

Strašno je domišljav, misli, da ima na svetu veliko vlogo.

»Stepinac ostane torej odprto vprašanje?«

Za koga?

»Za katoličane.«

Morda za tiste, ki se po košenih plazijo okrog cerkve. Nikar ne mislite, da večina katoličanov odobrava tisto, kar počenja Stepinac. To je napačno.

»Mislim, da daje Vatikan škofom napotke, naj se ne pogajajo z državo.«

V svojo škodo. Mislim, da se bo v tem primeru uračunal. Bral sem članek v »Churchmanu«. Zelo lepo in objektivno je pisal o naših zakonih glede vere in Cerkev, zelo lepo jih je ocenil. Mislim, da napredni svet, zlasti v Ameriki, kjer je večina protestantov, razume, za kaj tu gre. Sicer pa je Stepinac kmet na šahovnici vatikanske mednarodne politike predvsem glede na Srednjo Evropo, zlasti na Jugoslavijo. Mi gledamo na to stvar kot na dolgotrajen proces. Vatikan bo uveljavljal takšno politiko tudi, ko ne bo Stepinca, in tu ne gre za državo in Stepinca. Stepinac je državljani, ki mu je Vatikan nataknil na glavo kardinalske vzklik zaradi svoje politike. Vatikan nikoli več ne more imeti takšnega položaja kot ga je imel v Jugoslaviji. Poljski in Avstrijski, ko je malone vse kontroliral.

Gospodična Fisher je na koncu zastavila predsedniku republike nekaj vprašanj o možnosti tujih novinarjev, da bi dobili od njega intervjuje, na katere, kakor je rekla, čisto dolgo čakajo.

Predsednik Tito je odgovoril, da je sprejel vsakogar, komur je obljubil, da pa je sklenil, da ne bo vsak hip dajal intervjujev, ker mu to zaradi prezaposlenosti ni mogoče.

Govoreč o novinarjih, ki prihajajo iz tujine, je pripomnil, da čisto obiščejo Jugoslavijo kot turisti in hočejo, da bi jih takoj sprejel, kakor tudi mnogi drugi turisti, ki se ukvarjajo z mednarodnimi problemi, pa jih tudi ne more sprejeti, ker noče, da bi bilo sprejemanje enih videti kot diskriminacija nasproti drugim.

DNEVNA KRONIKA

Predsednik Tito sprejel tržaške pionirje

Brdo pri Kranju, 10. julija. Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel včeraj popoldne na Brdu pri Kranju tržaške otroke, ki letujejo v Kranju. Skupino 122 pionirjev, v kateri so tudi otroci italijanske narodnosti, sta vodila Viktorija Skok, učiteljica iz Trsta in prof. Vladimir Simončič, upravnik letoviškega doma v Kranju.

V imenu tržaških otrok so maršalu Titu izročili šopek cvetja in ga pozdravili pionirji Zarko Jagodič, Alma Treue in Dragica Sajin.

Predsednik Tito se je razgovarjal z vzgojitelji in otroki več kot eno uro.

Tovariš Kardelj obiskal borski rudnik Vlasino in Niš

Niš, 10. julija. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj je obiskal borski rudnik in si ogledal topilnico in flotacijo. Zanimal se je za proces predelave bakra. Iz Bora je odšel tov. Kardelj v Niš, kjer se je daljša časa mudil ter si ogledal Zavode za radio in röntgen ter zgodovinske spomenike Djele kule.

Proučevanje možnosti izvoza električne energije iz Jugoslavije

V Ljubljani bo 13. julija druga seja tehniškega komiteja »Jugoelekšporta« (delovne skupine evropske skupnosti OZN, ki ima nalogo proučiti možnosti izvoza električne energije iz Jugoslavije). V tehniškem komiteju so izvedenci iz Jugoslavije, Avstrije, Italije in Zahodne Nemčije. Po šestanku v Ljubljani bodo člani komiteja obiskali gradbišče v Jablanici in še nekatere kraje v naši državi, ki so primerni za graditev novih hidrocentral.

Vodja tehniškega komiteja ing. Stepan Han je rekel, da je ta seja važna zato, ker bodo njene ugotovitve uporabili gospodarski, finančni in organizacijsko-pravni komiteji, ki se bodo sestali že ta mesec. Gospodarski komite vodi nemški, finančni avstrijski, organizacijsko-pravni pa italijanski izvedenci.

Drugemu zasedanju tehniškega komiteja bo prisostvoval tudi g. Pierre Saivetto, vodja odseka za električno energijo pri OZN v Ženevi, ki predseduje avstrijsko-jugoslovanski konferenci o ureditvi vodnega režima na Dravi.

Velik uspeh »Miklova Zale«

Maribor, 10. julija. Včeraj je slovensko Narodno gledališče v Mariboru uprizorilo svojo poslednjo premiero v letošnji sezoni Žižkov »Miklovo Zale«. Predstava je bila prirejena v okviru Mariborskega tedna v mestnem parku, ki bo služil kot stalno mariborsko letno gledališče. Tako vizuelno kakor akustično je prostor idealen. Pride lahko 3000 gledalcev in toliko jih je tudi bilo na četrtkovni predstavi Miklova Zale. Uprizoritev je vsestransko uspela. Se posebej so občinstvu ugajali Miklova Zala (Angela Jankova) in Davorin (Miha Baloh), pa tudi ostali so solidno rešili svoje vloge. Poleg folklornih glasbenih vložkov je k uspehu pripomogla tudi primerna inscenacija Vlada Rihavca. Slovensko narodno gledališče v Mariboru napoveduje še več predstav Miklova Zale v okviru Mariborskega tedna, ki bodo gotovo privabile veliko število občinstva tudi iz okolice.

Še kaj novega o Prešernu?

Iz kroga mariborskih kulturnih delavcev se je zvedelo, da je v Mariboru več kosov pohištva našega velikega pesnika Francea Prešerna. Trenutno so v posesti odveta dr. Schreinerja iz Maribora Prešernova pisalna miza, polica za knjige in stol. Lastnik tega pohištva in mariborski kulturni delavec, ki zastopajo republiški zavod za varstvo kulturnih spomenikov, so zdaj v dogovoru za odkup.

Raven tega se je zvedelo, da so bili v predalu Prešernove pisalne mize rokopisi nekaterih doslej še neznanih Prešernovih pesmi. Sled za njimi voč? Nemčijo in se jih bo morda posrečilo rešiti.

Jugoslovanska podjetja na tujih velesejnih

Beograd, 10. julija. (Tanjug). Jugoslovanska trgovinska podjetja se bodo udeležila na jesen velesejnih v Smirni, Solunu, Frankfurtu in Stockholmu, kjer bodo razstavljala izdelke naših železnar, strojegradnje, kovinske in elektroindustrialne, kmetijskih strojev in orodja, tekstilne in lesne industrije ter industrije za predelovanje kovin. Razstavili bodo tudi izdelke industrije gume in obutve, emajlirano in porcelanasto posodo, razne kemične izdelke, medicinske instrumente itd. Potemtakem bodo zastopane skoraj vse panoge naše industrije, kar je za naše gospodarstvo velikega pomena.

Gospodarsko sodelovanje z Egiptom

Državno tajništvo za zunanje zadeve je sporočilo, da sta se gospodarski delegaciji Egipta in Jugoslavije sporazumeli o sklenitvi sporazuma o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju. Pričakujejo, da bosta besedili sporazuma parafirani 11. julija v Kairu in da bo kmalu potem sporazum tudi uradno podpisan.

Jesenski velesejem v Osijeku

Osijek, 10. julija. (Tanjug). Od 29. avgusta do 6. septembra bo III. osijski jesenski velesejem. Prireditelji bodo skušali prikazati, kako se je izpremenila sestava našega gospodarstva. Zato bodo poleg kmetijskih pridelkov in izdelkov živilske industrije razstavili zlasti kovine, elektrotehniške izdelke in kmetijske stroje. Prijavile so se tudi nekatere tuje tvrdke.

Koloradski hrošč v Srbiji

Beograd, 10. julija. (Tanjug). Uprava za zaščito rastlinstva poroča, da se je pojavil koloradski hrošč v ključkem, leskovaškem, timoškem, istoškem, peškem, razanskem, rasinskem, krajinskem, lepeniškem, kragujevškem, jeseniškem, kolubarskem, lijskem, užickem in še v nekaterih drugih okrajih Srbije ter na Kosmetu.

Kazenski postopek zoper krivce železniške nesreče pri Karlovcu

Okrajno javno tožilstvo v Karlovcu je začelo kazenski postopek proti železniškima uslužbencema Juraju Frankoviću in Draganu Renduliću, ki sta 7. t. m. pri Karlovcu zakrivila železniško nesrečo. Komisija železniških strokovnjakov je ugotovila, da je prometnik postaje Mrzlo polje Juraj Franković spustil pospešeni vlak Split-Zagreb na tir, kjer je že stal mešani vlak iz Karlovca proti Ogulinu. Kretničar Dragan Rendulić ni, čeprav je bila njegova dolžnost, preveril, ali je tir, kamor je pustil vlak iz Splita, prost, kar je povzročilo nesrečo, v kateri je bilo ubito 5, ranjenih pa 25 potnikov.

Ravnateljstvo železnice v Zagrebu je sporočilo, da so pri reševanju ranjenih potnikov največ pomagali delavci in uslužbenci gradbišča »Viadukt«, ki je v neposredni bližini postaje.

RAZPRAVA O SPREMEMI OTROŠKIH DODATKOV

Nameravana sprememba uredbe ne ustreza današnjim pogojem

Pripomba komisije za zaščito mater, otrok in mladine Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS

Dne 9. t. m. je bila razširjena seja komisije za zaščito mater, otrok in mladine pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko LRS. Komisija je razpravljala o osnutku uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o dodatkih za otroke, ki je bil objavljen v »Ljudski pravici« 6. t. m.

Člani komisije so se zedinili, da bi bilo treba otroške dodatke proučiti skupno in v zvezi s celotno tarifno politiko in urediti stvar tako, da bi otroški dodatki našli pravo mesto v sistemu nagrajevanja. Dodatek naj bi dobivali tisti, ki bi več prispevali k regeneraciji delovne sile, t. j. tisti, ki bi imeli večje število otrok.

Ureditev otroških dodatkov naj bi se odložila do januarja.

Komisija smatra, da tudi čas še ni primeren za znižanje otroških dodatkov, ker še ni opaziti, da bi se življenjski stroški v bližnjem času bistveno zmanjšali. Ureditev otroških dodatkov naj bi zato odložili do 1. januarja prihodnjega leta, do tedaj pa naj bi komisije v

posameznih republikah temeljiteje proučile tarifno politiko in z njo vred tudi otroške dodatke.

Komisija smatra, da nizka realna plača lahko bolj škodljivo vpliva na proizvodnost dela kot pa otroški dodatki, ker priganja delavce v lov za posttranskimi zaslužki. Razen tega kaže upoštevati posebnosti v posameznih republikah. Zato naj bi se pretehtala možnost, da bi se otroške dodatke uredilo v zvezi z mernilo le okvirno, republike pa naj bi pri urejanju tega problema upoštevale svoje specifičnosti. To stališče utemeljuje komisija tudi s tem, da n. pr. v Sloveniji ne primanjkuje sredstev za otroške dodatke v sedanji višini ter da bodo ta sredstva zadostovala do konca leta.

Vsi člani komisije so se izjavili proti regresivnemu znižanju otroških dodatkov, a katerim računa novi osnutek. V Sloveniji so se namreč zaradi tega ponekod že pojavili glasovi, da bi se potreba omejiti rojstva, češ da se jugoslovansko prebivalstvo prehitro množi. Degresivno znižanje otroških dodatkov bi bilo občuten udarec za družine z več

otroki. Te družine so nujno navezane na dodatke, ki sedaj, sicer nepravilno, pomeni del plače.

Koristniki brez premoženja naj bi prejeli po 2500 din otroškega dodatka.

Komisija je predlagala, naj bi se dodatek linearno znižal za 500 din, t. j. na 2500 din za koristnike, ki so brez premoženja. Za koristnike, ki posedujejo premoženje, naj bi se določil cenazus, ki bi zmanjševal otroški dodatek sorazmerno z vrsto premoženja. Cenazus naj bi v celoti določale republike.

Komisija je tudi mnenja, naj se ukine dodatek za dijake, ki prestopajo iz srednje šole na univerzo. Univerzitetni študentje naj bi dobivali izključno stipendije. Člani komisije sodijo, da bi se le s stipendijami pravilno uredil pritok študentov na visoke šole ter da bi se na ta način preprečilo, da bi na visokih šolah študirali večinoma študentje iz mest, ki po končanem študiju nadeajo v kako drugo mesto ali na podeželje.

Po svetu tolmačijo Berijev zaton

DOGODEK V KREMLJU
ima daljnosežne posledice

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 10. jul. Najbolj senzacionalna vest po Stalinovi smrti, po berlinskem »Kurieru« celo bolj senzacionalna, je sporočilo prezidija vrhovnega sovjeta o odstranitvi Berije, »sovražnika ljudstva in partije«. Novica je vzbudila v zahodnonemških političnih krogih in v tisku najrazličnejše komentarje. Čeprav so po Stalinovi smrti govorili o možnosti boja za oblast v novem »kollektivnem vodstvu«, vendar ni nihče pričakoval, da bodo štiri mesece po sestavi triumvirata Malenkov—Berija—Molotov, enega izmed treh, vsemogočnega šefa NKVD, proglašili za sovražnika ljudstva in pahnili z oblasti. »Da tega dogodka niso pričakovali tako kmalu zahodni diplomatski krogi v Moskvi, dokazuje tudi dejstvo, da sta ameriški veleposlanik v Moskvi Charles Bohlen in odpravnik švedskega poslanstva prav v času, ko je bila notranja borba v Kremlju na vrhuncu, odpotovala iz Moskve na letni dopust«, ugotavlja berlinski list »Nachtdesches«.

NASPROTUJOČI SI
KOMENTARJI

Noben dogodek v povojnem obdobju ni izizzal toliko nasprotujočih si komentarjev kot odstranitev Berije. Vsa nasprotna stališča in komentarji izvirajo iz nasprotujočih si pojmovanj o tem, kdo je tvorec nove sovjetske politike po Stalinovi smrti, Malenkov ali Berija. Eni so za Malenkova, drugi za Berijo.

»Če je Berija navdihoval novo sovjetsko politiko, potem so se možnosti za kompromisno poravnano s Sovjetsko zvezo zelo zmanjšale«, poudarjajo nekateri komentatorji, ki hočejo najti potrdilo za svoje naziranje o večrajšnjem članku »Pravde«, ki označuje Berijo kot »meščanskega renegata«.

Drugi komentatorji pa so mnenja, da je bil Berija nasprotnik nove politične akcije Kremļa in istojedno potrdila za svoje pojmovanje v tistem delu komentatorja, objavljenega v sovjetskem tisku, v katerem pišejo o »podlih Berijevih polzkusih, da bi podredil vladno in partijo notranjemu ministru ZSSR.«

POSLEDICE

V enem pa se strinjajo vsi komentatorji, namreč, da bo imel senzacionalni dogodek v Kremlju daljnosežne posledice. Kakšne bo-

do te posledice, o tem pa so seveda mnenja zelo različna.

Odstranitev Berije bo gotovo že danes vplivala na konferenco treh velesil. Treba bo torej poshingtonu, ki bodo morali razpravljati o tem dogodku, s tem pa tudi načeti diskusijo o sklicanju konferencie štirih. Tudi glede Nemčije še ni mogoče ugotoviti posledic Berijevega padca. Kakor je znano bo na sestanku Dullesa, Salisburja in Georgesa Bidaulta v Washingtonu prav nemško vprašanje med glavnimi točkami dnevnega reda. To vprašanje bo do obravnavali v splošnem okviru nove sovjetske politične smeri. Ali pa bo Moskva tudi ostala na svojih dosedanjih položajih? Dokler ne bo dala Moskva nobenega konkretnega znamenja, ne bodo mogli odgovoriti na to vprašanje niti zunanji ministri zahodnih treh velesil. Treba bo torej počakati na razvoj dogodkov.

Današnja bonnska poročila poudarjajo, da so »dogodki v zvezi z odstranitvijo Berije pokazali, da nimajo prav tisti, ki so verjeli v normalizacijo odnosov z ZSSR. Tudi berlinski župan prof. Ernest Reuter meni, da je treba počakati razvoj dogodkov. Danes je izjavil, da se »z odstranitvijo Berije šele začne boj za oblast, v katerem Berija ne bo zadnji, ki bo utonil v temi.«

Potres v Moskvi bo odjeknil v vseh satelitskih deželah. O tem le malo dvomi, težko pa je povedati koga bodo aretirali kot »Berijevega pristaša«, kot »sovražnika ljudstva in partije«.

Bo Bonn kjer se posebno zanimajo za vzhodnonemška vprašanja so mnenja, da je bil novi sovjetski visoki komisar v Nemčiji Vladimir Semjonov »zaupna Berijeva osebnost«, zato pričakujejo, da bo morda padec Berije potegnil za seboj tudi Semjonova in da bodo Sovjeti izdali v Vzhodni Nemčiji nove ukrepe. V

predstavnih zahodnih držav pa ne izključujejo možnosti, da se bo položaj Semjonova po odstranitvi Berije še utrdil.

Ce drži prva verzija, po kateri je bil Semjonov povezan z Berijo in z ministrom za državno varnost v Vzhodni Nemčiji Zeissom, ki je bil prav tako povezan z Berijo, potem bi to pomenilo, da se bo okreplil položaj Zeissovega sovražnika, podpredsednika vlade in glavnega tajnika Enotne socialistične stranke, Walterja Ulbrichta. V tej zvezi poudarjajo, da se je Ulbrichtov položaj nedavno zelo zamažal in da so zaradi tega skromno proslavili njegovo 60-letnico. (Prekinili so celo tiskanje njegovih govorov, ki so bili predvideni za proslavo.)

Ce pa drži druga verzija, po kateri naj bi se položaj Semjonova utrdil, bi to pomenilo, da je položaj Walterja Ulbrichta še nadalje negotov in da se bo nadaljeval novi sovjetski kurz proti Nemčiji. Vsekakor pa bodo veliki dogodki — eden izmed teh je odstranitev Berije, drugi pa je jasna borba v vrhovih sovjetske oblasti — kmalu jasno pokazali, kako se bodo stvari nadalje razvijale in kakšne bodo njihove posledice za mir na svetu.

Slobodan Glumac

Pariz: Najpomembnejši dogodek po Stalinovi smrti

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 10. julija. Padec Berije je napravil v Parizu tako močan vtis, da je celo primerjava z učinkom atomske bombe blede in neprepredljiva. Vsemogočni šef NKVD, druga osebnost v hierarhični lestvici sovjetske birokracije, človek, katerega zvezda je po Stalinovi smrti vidno rasla, je bil nenadoma, čez noč proglašen za »pustolovca«, »plačanca«, »sovražnika partije in ljudstva«, »obnovitelja kapitalizma« in »agenta mednarodnega imperializma«. Berijo so vrgli v ječo, v kateri bo počakal žalostno usodo svojih prednikov Jagode in Ježova, usodo, katere konca ni težko uginiti.

V Parizu ocenjujejo ta dogodek kot najpomembnejši dogodek izmed vseh, s katerimi je Kremelj po Stalinovi smrti nenehno presenečal svet. To pot pa presenečenje ni prevladujoči element v psihološkem učinku, ki ga je imela jutranja novica iz Moskve. Občutek, da se v Moskvi dogajajo velike, zelo resne stvari, katerih pomena za sedaj še ni mogoče razvozlati, je zares kompleksen in protisloven. Predvsem pa je mogoče opaziti v Parizu precejšnjo zaskrbljenost, posebno glede na posledice, ki bi jih moglo imeti sedanje obračunavanje med Stalinovimi nasledniki v Kremlju za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov. Ta zaskrbljenost je bila danes za znana tudi v uradnih pariških krogih, ki posebno poudarjajo dejstvo, da po vseh znakih kaže, da je bil Berija glavni zagovornik politike popuščanja, ki jo je

Kremelj sistematično izvajal po Stalinovi smrti. Ali so v Kremlju menili, da je bila ta politika prenevarna in da je imela za posledico tako resne in za preostali ZSSR tako škodljive dogodke, kakršno je bilo na primer gibanje nezadovoljstva v Vzhodni Nemčiji, na Češkoslovaškem in na Madžarskem, to se vprašujejo v Parizu. Ali je odstranitev Berije sankcija za neugodne posledice politike, ki jo sedaj ocenjujejo kot napačno?

Vsekakor se v francoskem zunanem ministruvstvu boje, da bi »odstranitev sovjetskega notranjega ministra lahko naredila konec politiki popuščanja, ki jo je Moskva letos izvajala«.

Ta bojazen, izrečena v Franciji bolj ali manj uradno, v glavnem ustreza splošnemu razpoloženju, v kakršnem so — upravičeno ali ne — sprejeli moskovsko novico. Nekateri pariški komentatorji sklepajo, da pomeni Berijev padec povratek Stalinovega sistema skrajne centralizacije oblasti, režima tako imenovane čvrste roke in ponovne zaostrovanje diktature.

Takšne spremembe v notranji politiki — tako mislijo v Parizu — bi lahko spremljala tudi obnova Stalinovih metod v zunanji politiki, torej povratek ostre politike hladne vojne. V tej zvezi menijo v Parizu, da so se znatno zmanjšali izgledi za sestanek zastopnikov štirih velesil v bližnji bodočnosti, seveda če so vse te domneve točne.

Tako mnenje danes v glavnem prevladuje v Parizu, vendar pa se nekateri opazovalci ne strinjajo popolnoma s sklepanjem, da bi dogodki res mogli ubrati to smer. Priporočajo, da se je treba varovati prezgodnjih zaključkov in da je bolje počakati na nadaljnji potek sedanjega obračunavanja v vrhu kremelskih oblastnikov. V sedanjih fazi se je položaj Malenkova, Stalinovega naslednika, nedvomno utrdil. V Parizu domnevajo, da bo Malenkov kmalu odstranil še druge svoje tekmece.

M. Vitorović

Uradni krogi ZDA
izjavljajo, da se je v
Kremlju začel brezobzirni
boj za oblast

Washington, 10. julija (UP). Ameriški uradni krogi izjavljajo, da odstranitev Berije dokazuje, da se je v Kremlju začel velikanski in brezobzirni boj za oblast. V Washingtonu oprezno upajo, da bi se utegnili s padcem Berije izogniti tretji svetovni vojni.

ZDA ne bodo več
finansirale oborožitvene
proizvodnje v Franciji
in Britaniji

Washington, 10. julija (Reuter). Direktor Uprave za vzajemno varnost Harold Stassen je izjavil pred senatnim in finančnim odborom ZDA, da namerava ameriška vlada po koncu prihodnjega leta ustaviti sleherni poseben finansiranje oborožitvene proizvodnje Francije in Velike Britanije. Stassen je pripomnil, da bi bilo »neoprežno in nevarno« odločiti se za oboroženo pomoč, saj je le-ta v prid varnosti ZDA.

Obravnava proti italijanskemu vohunu

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

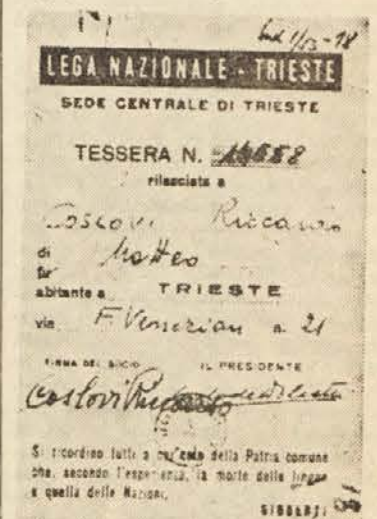
Koper, 10. julija. Včeraj se je pred vojaškim sodiščem Vojne uprave jugoslovanske cone STO v Kopru začela obravnava proti vohunu italijanske obveščevalne službe Rihardu Kozloviču. Sodnemu senatu je predsedoval podpolkovnik Branko Jandrić. Obtožbo je zastopal major Dragutin Popović, obtoženega pa je zagovarjal advokat Tonko Bilić.

Včeraj so prebrali obtožnico in začelo se je zasliševanje obtoženega. Iz obtožnice je razvidno, da je obtoženi od 1945 kot begunec iz cone B delal za italijansko obveščevalno službo, in sicer do decembra 1952, ter zbiral zanjo zapadne vojaške in gospodarske podatke o jugoslovanski coni STO ter o obmejnih krajih. Izročil jih je agentom v Bariju in Trstu. Obtoženi Kozlovič je izročil samo agentu Grazoniju iz Barija kakih 12 poročil, agentu Sconci Sergiu pa 30.

Pri zasliševanju je obtoženi Kozlovič izjavil, da se čuti krivega. Na vprašanje predsednika, kdaj je prvič prišel v stik z agentom italijanske obveščevalne službe, pravi obtožene, da se je sestal z njimi v taborišču za begunce v Bariju, kjer se je takrat mudil. K njemu je prišel agent Grazoni. Na prvi sestanek je prišel tudi neki polkovnik iz Rima, Kozlovič so takoj zatem poslali v Trst zbirat podatke od raznih ljudi in z raznih področij. Skušal je pridobiti tudi nekatere ljudi iz cone B. Obtoženi je na obravnavi izjavil, da se je nekajkrat skušal izmuzniti iz vohunskega omrežja, da pa se mu ni posrečilo.

Druga dne obravnave sta bili zaslišani priči Rade Tončič in Paoletti. Tončič je Kozlovič sredi lanskega leta izročil v Trstu fotografski aparat in kakih 5000 lir ter zahteval od njega, naj bi slikal vojaške objekte v coni B. Toda Tončič je aparat in denar takoj izročil ljudskim oblastem. Obe priči sta potrdili navedbe obtožnice in izjavili, da ju je Kozlovič snubil za vohunsko delo. Na

današnji obravnavi je obtoženece te navedbe potrdil. Med dokaznim gradivom so tudi izkaznice tržaskih iredentističnih organizacij, ki jih je obtoženece uporabljal. Po zaslišanju priči je govoril tožilec major Dragutin Popović, ki je poudaril, da je krivda obto-

Clanska izkaznica iredentistične organizacije »Lega nazionale«

ženega Kozloviča popolnoma dokazana, hkrati s tem pa tudi sovražna dejavnost nekaterih ljudi v Italiji proti jugoslovanski ljudski armadi in jugoslovanskim narodom. Zagovornik obtoženega je poudaril nekatere olajševalne okoliščine, kakor so življenjske razmere in okolje, v katerih je obtoženi živel. Na koncu je govoril obtoženi Kozlovič, ki je rekel, da se kesja svojega početja in da ni vstopil v vohunsko službo iz nekakšnih idealističnih pobud, marveč zaradi žalostnih gmotnih razmer. Izjavil je, da se popolnoma strinja z navedbami zagovornika. Poudaril je tudi, da so v preiskavi z njim zelo lepo ravnali. Obsodba bo izrečena jutri.

D.V.

Ali bo Bidau't podprl
Salisbury a

Sodiijo, da ZDA nekaterih britanskih stališč ne bodo ugodno sprejele

New York, 10. julija (AFP). — Vršilec dolžnosti britanskega zunanjega ministra lord Salisbury je ob prihodu na newyorško letališče izjavil novinarjem, da ne pričakuje od washingtonske konference velikih odločitev, sodi pa, da bi morali na njej poudariti tesno sodelovanje med temi državami in utrditi pot novemu sestanku. Salisbury je poudaril, da bermudska konferenca ni odpravljena, pač pa samo odložena, dokler ne bo Churchill ozdravel.

Salisbury je dalje dejal, da bodo v Washingtonu razpravljali o politiki treh velesil do ZSSR in o razlagi poslednjih sovjetskih zunanjepolitčnih potez, o nemškem vprašanju in predlogih za

združitve te dežele, o problemu Indokine in Koreje ter o obrambi Srednjega vzhoda.

Iz zanesljivih političnih krogov pa se je zvedelo, da bo lord Salisbury zastopal stališče, naj bi bila »brž ko mogoče« sklicana četverna konferenca z ZSSR, vendar pa šele po splošnih volitvah v Nemčiji in ratifikaciji pogodbe o zahodnoevropski obrambi skupnosti v francoski skupščini.

V Parizu sodijo, da bo francoski zunanji minister Georges Bidault podprl lorda Salisburyja pri njegovih prizadevanjih, da bi pridobil predsednika ZDA Eisenhowerja za četverne razgovore o sodelovanju predstavnikov ZSSR že v bližnji bodočnosti.

IZJAVA VELEPOSLANIKA DR. IVEKOVIČA

Socialistična internacionala naj ne ponovi napake,
ki so jo zagrešili tvorci tristranske deklaracije

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 10. julija. Urednik zahodnonemškega socialno demokratskega »Parlamentarnera in političnega vestnika«, Peter Raunau, je včeraj obiskal jugoslovanskega veleposlanika v Bonnu in ga prosil, naj mu glede na pričakovano zasedanje Socialistične internacionala v Stockholmu odgovori na nekaj vprašanj o stali-

šču Jugoslavije do nedavne ankete komisije Socialistične internacionala na Svobodnem tržaskem ozemlju.

»Znano mi je,« je odgovoril veleposlanik dr. Iveković, »da je Socialistična internacionala izvedla anketo in v ta namen poslala v Trst svojo komisijo. Kot je znano, je Jugoslavija odklonila tripartitno deklaracijo o ureditvi vprašanja STO. Bilo bi torej nepreračunljivo, če bi sedaj Socialistična internacionala v drugi obliki in drugem trenutku ponovila isto napako, kot so jo zagrešili tvorci tripartitne deklaracije in pri tem uporabili vso svojo veljavo v škodo Jugoslaviji.«

Na Raunaujevo vprašanje o stališču Jugoslavije do morebitnega sklepa na zasedanju Socialistične internacionala v Stockholmu, če bodo tam razpravljali o Trstu, je veleposlanik dr. Iveković poudaril, da Jugoslavija in Socialistična zveza delovnega ljudstva ne bi takega sklepa mogli sprejeti drugače kot potezo, ki ni prijateljska.

Delegacija socialno demokratske stranke Nemčije, ki jo vodi Erich Ollenhauer, je nocoj odpotovala na zasedanje Socialistične internacionala v Stockholmu. Pričakujejo, da bo nemška delegacija pri posvetovanju postavila na prvo mesto nemško vprašanje, v zvezi s tem pa tudi sklicanje četverne konference. Pri tem bodo nedvomno proučevali tudi nove dogodke v Moskvi.

Ker dnevni red posvetovanja še ni trdno določen, še ne vedo, ali bo konferenca pregledala tudi poročila komisije, ki je izvedla anketo o tržaskem vprašanju.

S. Glumac

Sestanek »malih treh«

(Nadaljevanje s 1 strani)

Zahodni ministri so skušali najti skupni jezik o vseh teh problemih, v katerih imajo vsekakor skupne koristi. Težko pa je verjeti, da bo washingtonska konferenca prinesla dokončne rešitve in temelj, na katerem bodo tri velesile nastopale enotno, toda to naj bi dosegli trojni razgovori na višji ravni, o katerih bo po vsej verjetnosti sprejet sklep, kdaj bodo sklicani, bržkone pa bo določen tudi dan in kraj.

Edino, kar je nedvomno ostalo, je to, da bodo na tej konferenci razpravljali o razlikah med naziranjem treh zahodnih prestolic o nekaterih najpomembnejših vprašanjih svetovne politike. Ali se bo 11. julija začela »mala bermudska konferenca«, ali »mala londonska«, tega vsekakor še ne moremo zanesljivo reči. Britanija ni zahtevala odpovedi razgovorov na Bermudih in še ne vedo, ali bo privolila v to, da bi bila pobudnik prenosa teh razgovorov v London. Vse je odvisno od tega, ali želi takšen sestanek takoj, oziroma ali bi ga raje odgodila. To bodo pokazali rezultati razprave »malih treh«.

Jasja Levi

Prvi ponovni sestanek
v Pan Mun Jomu

Pan Mun Jom, 10. julija (UP). Dva so se sešli v Pan Mun Jomu voditelji delegacij, ki se pogajajo o sklenitvi premirja na

General Nam Il, vodja severnokorejske kitajske delegacije, v Pan Mun Jomu

Koreji. Sestanek je trajal pol ure, zatem pa je bil odgojen do jutri dopoldne. Dosej še ni bilo objavljeno nikakršno sporočilo z današnjih konferenc. To je bil prvi sestanek voditeljev delegacij po prekinitvi pogajanj 20. junija, ko je Sing Man Ri sklenil izpustiti 27.000 severnokorejskih ujetnikov.

KULTURNI OBZORNIK

POGOVOR O ARHITEKTURI

KAKO NAJ PROJEKTIRAMO

Arhitekti po projektantskih ustanovah in podjetjih, na fakultetah in v Društvu arhitektov že delj časa živahno razpravljajo o projektiranju in organizaciji projektantske službe pri nas. Na čem temelji aktualnost tega vprašanja?

Nedvomno je splošni družbeni in gospodarski razvoj, zlasti pa razvoj arhitekture pri nas, že presegel okvire, v katerih se je projektiranje arhitektonskih objektov doslej razvijalo. Prešli smo že stopnjo, pri kateri so mnogi administrativni ukrepi in določene oblike organizacije projektantske službe bile nuje in popolnoma upravičene. Že zdaj, še bolj pa v bodoče, bomo morali iskati boljše in širše možnosti za aktivizacijo in popolno sodelovanje vseh pravih arhitektov pri tako pomembnem in važnem delu kot je projektiranje. Zato so v sedanjih razmerah zelo škodljive in neupravičene težnje, ki z administrativnimi ukrepi omejujejo pravice do projektiranja vsem tistim arhitektom, ki jim je to dejansko življenjska naloga. Ne moremo pričakovati višje ravni naše arhitekture, če pri projektiranju odločno ne odpravimo anonimnosti arhitekta, njegovega uradniškega odnosa do njegovega dela in sedanjega monopolističnega položaja nekaterih projektantskih organizacij. Vsekakor je to eden izmed bistvenih vzrokov, da arhitekt v naši družbi še ni dosegel tistega družbenega položaja in odgovornosti, ki bi jo po pomenu svojega delovanja moral imeti.

Arhitektonsko projektiranje poteka zdaj v dokaj neurejenih in omejenih pogojih, zato bi družbene organizacije arhitektov morale seči po obsežnejših ukrepih, da bi obravnale vsaj takšno stanje. Pri tem naj bi posredovali tudi državni organi.

Predvsem bi morali imeti uredbo o arhitektonskem projektiranju, ki bi realno in pozitivno uravnavala projektiranje in hkrati vzpodbujala, ne pa zavirala razvoj ustvarjalnih sposobnosti naših arhitektov. Pri projektiranju bi morali biti mnogo širši in prožnejši. V katero smer in do katere meje lahko gremo v širino, je vprašanje, o katerem zdaj arhitekti najpogosteje razpravljajo. So razna mnenja, od preprostitih do »ekstremnih«, ki zahtevajo »svobodo projektiranja«.

Če je arhitektonsko projektiranje ustvarjalno delo — in to bi moralo biti — in če je arhitekt-projektant bolj ustvarjalec kot pa proizvajalec — in to bi bilo normalno — tedaj

bi moralo biti načelo »svobodnega projektiranja« bistven pogoj. Pri »svobodi« ne smemo pojmovati tudi prostosti pred določenim družbenim nadzorom in odgovornostjo projektanta, temveč svobodo, ki bo brez določenih in vsiljenih okvirov pri nadarjenem arhitektu ustvarjalno spodbujala njegovo dejavnost in dvigala zavest o osebni odgovornosti pred skupnostjo.

To pomeni, da bi projektiranje moralo potekati v takih pogojih, ki bi najbolj ustrezali naravi dela in projektantovi želji, ker le tako lahko dosežemo potrebno in plodonosno tekmovanje med arhitekti za osebno uvrstitev in za uvrstitev naše sodobne arhitekture. To pomeni, da ustvarimo možnosti vsem arhitektom, ki za to izpolnijo določene kvalifikacije, da lahko projektirajo ali samostojno ali v okviru manjših skupin, ateljev, zadrug in večjih projektantskih podjetij. Nekateri se boje, da bi z načelom »svobodnega projektiranja« odprli zatvornice nenačrtnemu delu. Strah in utemeljen in je predvsem izraz skritega nezaupanja do arhi-

tektov in do našega družbenega razvoja, ki s svojimi zakonitostmi usmerja vse delovanje v naravni tok in mejo.

V bodoče bi nedvomno tudi društvo arhitektov moralo imeti večji vpliv na celotno delo in razvoj naše sodobne arhitektonske dejavnosti. Društva bodo imela važno nalogo — neposredno skrb in boj za odpravljanje vseh morebitnih poškodb in teženj, ki se tuje naši socialistični stvarnosti.

Da bi razjasnili mnoga vprašanja v zvezi s problematiko arhitektonske dejavnosti, zlasti pa glede projektiranja, po iniciativi društva arhitektov Srbije že pripravljajo širše posvetovanje arhitektov vse države. Posvetovanje bi bistveno prispevalo k pravičnejši sestavi posebnih uredbe o arhitektonskem projektiranju, ki bi slonela na stališču, da kvalitete arhitektonskega dela ne moremo meriti s kvadratnimi metri ali normami, temveč samo po dejanskem arhitektonski vrednosti.

Ing. Uroš Martinović

Nova arheološka najdba

V Laškem samem kakor tudi v mestni okolici so našli doslej že mnogo rimskih spomenikov, kipov in napisov, kar dokazuje, da so bili tudi v prvih stoletjih našega veka naseljeni

Rimski nagrobnik, najden v Lahomnem pri Laškem

Rimci. Več prav zanimivih kamnitih spomenikov je v Mestnem muzeju v Celju, nekaj jih je v zbiranih po raznih hišah v Laškem, precej pa jih hranijo laški lokalni »Valentinčevi muzeji«, ustanovljeni leta 1907. Ta je dobil zadnji čas dragoceno obogatitev svojega rimskega lapidarija.

Nedavno je v vasi Lahomnem pri Mariboru gradbeništvo našlo posameznik Fariš, ki je kopal ob cestni, žensko opreje iz kamna. Globoki relief okroglo oblike, izklesan iz kristalinne kamna, predstavlja žensko portretno glavo, strogo frontalno postavljeno v sredini nekakšne sklopkaste vdolbine, obdane ob straneh z listnatimi, lepo ornamentiranim vencom. Ves relief ima približno 50 centimetrov premera.

Portretna plastika nedvomno predstavlja del nagrobnika — žal plošče z napisom, ki bi mogel kaj več povedati o potetiranci, niso še našli. Da gre za nagrobno strukturo, dokazuje vdolbina, ki sta zgoraj in spodaj na obeh straneh vena in sta deloma še izpolnjeni s svincom, ki je v stojičjo spomeniško ploščo vloženi relief držal v zaželeni legi.

Rimski nagrobnik z medaljonskim reliefnim portretom se pri nas precej redki, zato je ta najdba še toliko bolj pomembna, saj gre za umetniško manj dognano, očitno provincialno delo kakšne domače delavnice.

Najdeni relief si je na kraju samem ogledal prof. Bolta iz ožjskega Mestnega muzeja in skiciral najdišče. Spomenik sam je prevzel v varstvo upok. sodni svetnik dr. Arnold Pernat, ki je dolgo vrsto let opravljal pošto upravitelja »Valentinčevih muzejev«.

V zvezi z znamenitim izkopanimi iz Sempetra pri Celju, kjer so našli doslej že toliko odličnih rimskih kiparskih umetnin, bo morda lahko dognati tudi, od kod je ta portretni medaljon, ki je bil izdelan verjetno okrog leta 150. n. št. Njegovo najdišče pa opravičuje domnevo, da so se Rimljani imeli cestno zvezo med Laškim, Sentenartom in Jurkloštom ter Posavjem.

MARIBORČANI NA TURNEJI PO PRIMORSKEM

Moški zbor DPD »Slava Klavora« iz Maribora slavi to leto 5-letnico svoje ustanovitve. Ob tej priliki je tudi priredil prejšnjo soboto koncert v novi koncertni dvorani v Strossmayerjevi ulici (bivši samostan). Koncert je pevski zbor odlično izvedel in tako znova dokazal, da spada med naše najboljše pevске zore v Sloveniji.

Do sedaj je bil ta zbor že na turneji v Bosni in Hercegovini, ter pred dvema letoma v Srbiji. Prav je, da je upravni odbor dočeli pot letošnje turnee po naši lepi Primorci. Zbor gre na pot v nedeljo in bo imel že isti dan koncert v Postojni, naslednje dni do prihodnje nedelje pa bo obiskal naslednje kraje: Sežana, Ajdovščino, Sent Peter pri Gorici, Novo Gorico, Cerkno in Idrijo.

Pričakujemo, da bodo naši Primorci ta odlični zbor lepo sprejeli, od zboru pa, da bo našo zeleno Stajersko častno zastopal in odnesel najlepše vtise s te turnee. K. O.

Novele Mirka Božiča

(Založba »Prosveta«, Zagreb 1953)

V Eekermannovih »Razgovorih« je tudi kratke zapiski o noveli »Pogovarjala sva se o tem, kakšen naslov naj bi imela novela«. Veste kaj je dejal Goethe, imenujmo jo preprosto »Novela«, to je dogodek, kakršnega svet še ni doživel.

Dramatik in romanopisec Božič nas je spomnil s svojo knjigo novel na to znano Goethejevo izjavo. Veseli smo lahko, ker so se tudi pri nas začele pojavljati prve realistične novele z motivi iz povojne stvarnosti, ki v svojih ozkih okvirih združujejo ključevnosti doslej neznanu — razburkana gibanja sodobnosti. Ni bistveno, da bodo nastali premiki, ki bodo najbrž pomenili nasprotje klasičnega pojmovanja novele (Boccaccio, Maupassant, Chehov) in da bo morala priti do tega, kar jih spontano povzroča in zahteva nova vsebina. Pomembno je negovati novelistično slikanje pri risanju mnogoličnih pojavov nam bližje stvarnosti in današnje stopnje humanističnega razvoja.

Teoretični novele so v glavnem ugovorili nekaj značilnosti te vrste: novo temo, zgodbino, jedrnatost, slikovitost, da ne smemo na pozabiti, da pojem novele še ni povsem določen in da še niso našli vseh sestavnih delov, da bi jo lahko razlikovali od pojma povesti.

Oglejmo si Božičevo novelo »Sprehodi«. To je nedvomno najboljša in najlepša proza v tej knjigi. V njej je opaziti sledove Božiča — romanopisca in rahlečnega psihologa šlo-

veške notranjosti in njenih dram. Ko jo čitate, lahko opazujete zanimiv prizor obradnanja in krojenja pripovednega toka, da bi iz enega pripetljaja v življenju gospoda Rika nastala in nas zalila s spomladno novino, čista novela vrste Chehova, ki pa je vendar izvirna. Pri pazljivi analizi se vam bo opravičeno zadelo, da se novela pravzaprav začne šele pri vrhu 139. strani (ne pa na 133. str.), in sicer z lirsko meditero, polno izvorne lepote: »Začet je dihala od nekod, kakor da jo nosi zračni tok. Potem se je vzdignila pomirilo in se zazibalo v neslišno neigibnost. Starec je zadržal solze, ki so se mu raztopile v oči.«

»Kipi« je drugi pomembni prispevek v tej knjigi. To je pravzaprav satirična slika v obliki dnevnika. Pisatelj opisuje neznozne nakaznosti in izkrivljanja, do katerih pride birokracija. V njej je dal skoraj dokumentaren prikaz psihologije pisarniških ljudi. Pripomniti je treba, da je oblika dnevnika precej razbala vtis strnjene umetniške celote. Sicer pa je znano, kakor v vsem Božičevem delu, značilna topla humanistična nota.

»Sestane« je poskus satirične slike, ki mu je najmanj uspel. V njem sicer najdemo resnične in lepe opise, vendar je slikanje površinskih pojavov in preveliko ukvarjanje s podrobnostmi škodilo delu, tako da ni ustvaril globlje realistične novele. C. Kisič

V okviru idrijskega tedna
bo čipkarska, planinska in mladinska razstava

Idrija bo letos praznovala tri važne dogodke: čipkarski festival, 50-letnico Planinskega društva in odkritje spomenika padlim borcem. Na pobudo mestnega odbora so se vsi trije prireditelji sporazumeli, da bodo prireditve združili v skupno prireditev, ki bo lahko zelo privlačna. V okviru mestnega odbora je bil organiziran prireditveni odbor, ki ima nalogo, da čim bolje izpelje prvi »Idrijski teden«. Navedenim trem osnovnim prireditvam bodo nalezili še razne kulturne in telesnovzgojne prireditve ter veliko razstavo, kjer bodo seveda glav-

no besedo imele naše slavne čipkarice, dopolnjena pa bo z razstavo planinstva in mladinsko razstavo ter sodelovanjem Mestnega muzeja.

Teden se bo začel v soboto 22. avgusta in bo trajal do nedelje 30. avgusta. Točen program in razpored prireditev bo še določen, za sedaj je predvideno, da bomo imeli dnevno različne nastope in manifestacije ter zabave. Važno vlogo bo seveda odigralo tudi letos ustanovljeno in marljivo Turistično opeševalno društvo, ki bo predvsem poskrbelo, da bo Idrija do tedaj dobila čim

lepše lice. Skrbela bo tudi, da bodo dela v centru mesta čim bolj napredovala.

V »Idrijskem tednu« bodo sodelovale vse politične, prosvetne in fizikalturne enote, zlasti pa naša mladina, ki bo pokazala svede dosedanjega dela. L. S.

Najstarejši član
Zveze komunistov
v naši občini umrl

Prvega julija smo pokopali po smrti ostanke Miha Kramarja iz Podbele, občine Breginj. Star je bil 67 let — najstarejši član Zveze komunistov v naši občini. Pokojnega Kramarja so sprejeli v Komunistično partijo že v letu 1922. Vse svoje življenje je posvetil boju za boljše življenje delovnih ljudi. Zato je bil prejemnik od vseh fašističnih režimov. Precej je delal v tujini in leta 1941 se je vrnil v domovino. Leta 1944 so ga aretirali Nemci in z njim tudi vse družino — ženo in pet otrok. Posrečilo se mu je, da se je iz zapore kmalu vrnil domov. Nato je še v večjem poletu in borbenosti nadaljeval svoj pot kot dober organizator. Zato so mu ljudje zupali in so ga med NOB kakor tudi po osvoboditvi večkrat izvolili za svojega zastopnika.

Pokojnega Kramarja je spremljalo zadnji polj precejšnja množica ljudi in na grob so mu prinesli iz venec. Pri odprtem grobu so jo pokojnika poslovič tov. Rudolf Saksida, član občinskega komiteja, imenu okrajnega ljudskega odbora Tolmin tov. Anton Kodrič, vojska četa pa mu je izstrelila voljaki pozdrav. Pogreba so se udeležili tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora tov. Miklavž Primožič in drugi. Pevski zbor mu je zapel dve žalostinki, sobore pokojnega Ivana Kramar iz Sedla pa je pokojnikovi vdovi izročil njegovo odlikovanje iz NOB.

V Gorici še zmeraj primanjkuje stanovanj

Med številnimi problemi, pred katerimi so se znašli gorški železniški kolektivi ob priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji, je bila tudi velika stanovanjska kriza. Stanje se je še poslabšalo leta 1948 ob povečanju prometa za prevoz mednarodnega tranzitnega tovora na odseku Jesenice—Trst in obratno. Številni železničarji so bili tedaj premešeni iz raznih krajev Slovenije v Gorico, kjer opravljajo odgovorno službo. Živijo pa že več let ločeni od svojih družin, ker jim le-te ne morejo slediti zaradi pomanjkanja stanovanj. Razen tega se približno kakih 370 železniških delavcev in uslužbencev vozi dnevno v službo v Gorico, nekateri tudi po 40 do 50 kilometrov daleč. Železniška stanovanjska komisija v Gorici ima še danes nad 90 nerešenih prošenj, ker nima možnosti, da bi prosilec nakazala stanovanje. Po drugi strani pa v železniških prigradnih v Gorici stanuje že od priključitve 13 družin nezelezičarjev, ki se ne morejo izseliti, ker drugje ne dobijo stanovanj.

Od stanovanjske komisije pri mestni občini glede tega ni pričakovati nobene pomoči, saj prošnja za stanovanje železničarjev sploh ne sprejema, češ za železničarje naj skrbi železnica. Toda če se občinska stanovanjska komisija drži tega načela, naj vsak skrbi le za svoje ljudi, pa bi morala vsaj poskrbeti za izselitev nezelezičarjev iz železniških stanovanj. Toda do zdaj je ostalo vse le pri obljubah. Prišli

smo namreč že tako daleč, da bi se štirčlanska družina zadovoljila z eno samo sobo, ako bi jo dobila in se tako lahko preselila v Gorico, kjer je glavna družina kot železničar zaposlen.

Nedavno je bila na železniški postaji v Gorici dograjena petstanovanjska hiša, ki so jo takoj zasedle najpotrebnejše družine železničarjev. Še do konca tega leta bo gradbeno podjetje »Gorica« zgradilo šestnajststanovanjsko hišo za železničarje. Spričo velikih potreb pa je vse to še vedno premalo, zato bo morala tudi železniška uprava prejeti ali slej misli na gradnjo večjega stanovanjskega bloka v Gorici.

Ne pozabimo partizanske bolnišnice „FRANJA“

V spomladanskih in poletnih mesecih je menda ni nedelje, da bi večje ali manjše skupine izletnikov ne obiskale znane partizanske bolnišnice »Franja«. O tem se takoj lahko prepričaš, ako

nišnica v teku svojega obstoja sprejela najmanj 2000, od katerih jih je večina ozdravela. Le sorazmerno majhno število jih je nam podleglo in so bili pokopani v bližnji bolnišnici na začasnem

Da nam ne bo kdaj žal!

Na Ljubnem je precej mladine. Zato bi marsikdo mislil, da tu uspešno deluje telovadno društvo. Vendar pa športno društvo živorari, o telovadnem pa ni ne sluha ne duha. Po osvoboditvi je telovadno društvo nekaj časa delovalo, nato pa je nastal spor zaradi lastništva fizikturnega doma. Le-tega je društvo izgubilo in zaradi tega se je članstvo razšlo. Potem so ustanovili športno društvo »Gozdarc«, ki pa zaradi pomanjkanja materialnih sredstev živorari. Zastopniki športnega društva »Gozdarc« so na sestankih večkrat opozarjali, da je treba društvu pomagati in poudarjati pomen fizikture za zdravje mladine in obrambo domovine. Vsi so pomoč obljubljali in hkrati na njo pozabili. Na Ljubnem mislijo na precej stvari, toda na gradnjo telovadnice pa se nihče ne spomni, čeprav bi jo zelo potrebovali, saj isti šola nima svoje telovadnice.

Mladina se izživlja kakor ve in zna. Temu pa je treba napraviti konec. Ne da bi kaj veliko premišljevali, moramo zgraditi telovadnico, saj je tu vprašanje vzgoje mladine. Če tega ne bomo kmalu napravili, bomo posledice, ki bodo nastale ob nepravilni vzgoji naše mladine, stežka odpravili.

le površno prelištaš debelo spominsko knjigo, ki je v enem izmed prostorov bolnišnice in so njene strani prepolne podpisov in datumov. Med obiskovalci najdeš ljudi vseh starosti in poklicev. Vsi spoštljivo in z velikim zanimanjem ogledujejo ta redek in nenavaden spomenik naše narodnoosvobodilne borbe.

Bolnišnica je bila zgrajena nedaleč od Cerknega med visokimi skalami ozke soteske, po kateri veselo žubori gorski potok. S ceste se pride do bolnišnice v pičli pol uri hoje po ozki stezi. Najprej prideemo do dvignjenega mostu, malo dalje pa so že prve lesene barake. Tu vidimo operacijsko sobo, sobo za bolnike, sobo za strožno osebje, kuhinjo, skladišče, delavnico, kopalnico itd. Vsi prostori so dobivali električno razsvetljavo s pomočjo majhnega agregata na vodni pogon. Da ne bi bili nobenih sledi, so graditelji potrebni material znosili na ramenih po ozki strugi potoka. Po isti poti so prenašali tudi ranjence, ki jih je bol-

pokopališču. Njihova imena so vklesana na spominski plošči, ki je na tem mestu vzdignjena. Ob nedavnem obisku bolnišnice nas je obšla misel, če ne bi kazalo na tem mestu zgraditi večjega in dostojnejšega spomenika. Prav tako bi bilo potrebno urediti pot, ki vodi s ceste do bolnišnice, ker je v deževnem vremenu polna blata in ne bi škodilo, če bi jo posuli s gramozom. Izpopolnila naj bi se tudi markacija in namestilo več znamenj.

Ob pripravah na proslavo desete obletnice ustanovitve primorskih brigad zbira organizacije ZB in SZDL po vaseh zgodovinsko gradivo za almanah, ki bo letos izšel in bo prikazal borbo primorskega ljudstva med vojno in za časa fašizma.

Kmetijska zadruga
v Gornji Radgoni
misli na vse

Lani je odkupni odsek Kmetijske zadruge v Gornji Radgoni dal zadruzi nad 4 milijone čistega dobička, ki so ga uporabili za pospešitev kmetijske proizvodnje. V gradnjo zadrugnega doma so do zdaj vložili že 8 milijonov dinarjev, za dokončno ureditev pa potrebujejo še 2 milijona. Konec minulnega meseca so v domu odprli zadrugo trgovino in mesnico, imajo pa že tudi moderno opremljeno dvorano, ki jo bo uporabljal zadrugna Svoboda. V zgradbi so razen poslovnih prostorov za zadrugo, skladišča in pekarnarje tudi prostori za knjižnico in čitalnico, polovica zgradbe pa je namenjena podružnici Narodne banke, ki se bo že letos vselila v nove prostore.

Zadruga bo priredila od 26. julija do 2. avgusta živinorejsko in kmetijsko razstavo. Med razstavo bo Svoboda prirejela razne kulturne prireditve. Zadruga je letos kupila veliko novo mlatnico, da bodo člani zadruge lahko omilili, ne da bi se preveč trudili. Zadruga skrbi tudi za nabavo različnih sredstev in umetnih gnojil. Na zadrugnem posestvu bodo redili konje za športno društvo »Mejaše«, uvedli pa bodo tudi za mladino šolsko jahanje. 2. avgusta bodo v Radgoni konjske dirke.

Odličnjake osnovnih šol in gimnazij so nagradili

Predsednik Okrajnega ljudskega odbora Sežana je 53 odličnjakov iz osnovnih šol in gimnazij sežanskega okraja nagradil s lepimi knjigami in jih povabil na skupen izlet v Portorož.

Dijaki in šolski otroci so predsedniku OLO tov. Danilu Petrinju poklonili v dar 4 najboljše dela — slike, ki so jih izdelali sami.

Na sliki: odličnjaki iz Sežanskega okraja s svojimi učitelji in predsednikom OLO v središču.

Ali že imate srečke
Jugoslovanske loterije!

MESTNA KONFERENCA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA LJUBLJANE

Metode političnega dela v boju za socialistično zavest ne smejo zaostajati za oblikami družbenega upravljanja

Na konferenci sta med drugimi govorila tovariša Vida Tomšič in Marijam Breclj — Delegati so obsodili škodljive pojave v ljudskem odboru in poudarili soodgovornost SZDL za delo oblastvenih organov

Ljubljana, 10. julija. Včeraj je bila v Ljubljani mestna konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva. Udeležili so se ji tudi člani predsedstva Glavnega odbora Socialistične

Politično poročilo je imel Vlado Krivic

Tovariš Krivic je v uvodu poudaril, da je bil ves čas od zadnje konference izpolnjen z intenzivnim političnim, ideološkim in kulturno-prosvetnim delom in da je bilo to eno najbolj razgibanih obdobij po osvoboditvi. Pri tem pa so prišli do izraza razne slabosti, predvsem zaostajanje političnih metod ter socialistične zavesti za naglim razvojem družbenega upravljanja in gospodarskega razvoja.

Tovariš Krivic je obširno govoril o zunanjih politiki ter o nekaterih političnih vprašanjih znotraj države. Pri tem je med drugim rekel:

»Velika naloga političnih organizacij je v tem, da s svojo pobudo in zdravim kritiko pomagajo pospeševati razvoj socialističnih odnosov in preprečujejo razne napake. Naši kadri, zlasti na gospodarskem področju, pa ne izpolnjujejo perspektivo in čisto izgubljajo politično orijentacijo, ne osnovno politično orijentacijo, ne vidijo interesov širše skupnosti, ki so v končni stopnji tudi njihovi interesi. Mnogokje je očitno, da vidijo kolektivni le interese svoje tovarne, občine ali mesta in pri tem prihajajo do izraza lokalna, strokovna, tehnokratska pa tudi nacionalistična in celo sovistična gledanja.«

Govoreč o kmetijstvu in trgovini je poudaril, da so prišle v trgovini do veljave razne negativne tendence in da je nujno za zboljšanje trgovine povečati konkurenco z ustanavljanjem novih trgovin, z izločevanjem nepotrebnih nakupovalcev ter z družbeno kontrolo trgovskega poslovanja.

Precej dolgo se je tovariš Krivic ustavil tudi na nalogah političnih organizacij. Dejal je, da se niti Zveza komunistov niti Socialistična zveza v Ljubljani nista

ne zveze Slovenije Ivan Maček, Vida Tomšič in Marijam Breclj. Politično poročilo o delu Socialistične zveze mesta Ljubljane je podal predsednik Mestnega odbora Vladimir Krivic.

znali ob prehodu na nov način dela. Marsikje imajo brezplodne razprave o razmejitvi med Socialistično zvezo in Zvezo komunistov, pri tem pa pozabljajo, da je osnovna politična borba — politična akcija. Metode političnega dela so marsikje zastarele, naši politični delavci pa se jih težko otrsajo. Potem se je ustavil na nekaterih političnih problemih v Ljubljani, tako n. pr. o pojavih zlorabljanja cerkve in vere, o nekaterih škodljivih pojavih v odvetništvu. Govoril je o prosvetni politiki, o tisku in še posebej o gospodarskem in mladinskem kriminalu ter o prostituciji in alkoholizmu.

O politiki Mestnega ljudskega odbora v zvezi z raznimi nepravilnostmi je bilo na tej konferenci največ govora. Tudi tovariš Krivic se je zadrževal pri tem dalj časa. Med drugim je rekel:

»Vodstvo MLO je pokazalo veliko pobudo in dejavnost ter je splošno mnenje, da je sedanji MLO mnogo napravil. Kmalu pa so se začele pojavljati razne kritike, nekatere upravičene, druge spet ne. Pozneje, ko se je pojavila afera »Stefan« in »klavnic«, se je ta kritika stopnjevala. Ko danes analiziramo te pojave, vidimo, da naše organizacije in mi kot vodstvo teh organizacij nismo dovolj kritično niti pravočasno opazili slabosti dela MLO. Te napake izvirajo iz starih administrativno-birokratskih metod dela, ki jih današnja faza razvoja socialistične demokracije v Ljubljani ne more več sprejemati. To je prišlo predvsem do izraza pri pomanjkljivih pripravah in pomanjkanju raznih gospodarskih ukrepov, dalje se je MLO vmešaval v nekatera podjetja tak, kot današnjemu času ni več

ustrezno. Premajhna kontrola porabe finančnih sredstev, precejšnja malomarnost v administraciji in evidenci MLO, premajhna budnost, ostrina in kontrola nad kriminalom, ki so ga nato odkrili na gospodarskem oddelku MLO, oz. bivšem načelniku Stefanu, vse to je značilno za metode dela v Mestnem ljudskem odboru. Nikomur od vodilnih uslužbencev MLO (razen Stefanu) ni moglo očitati nepoštenosti, vendar pa so soodgovorni za nedemokratsko poslovanje, glede administracije pa so odgovorni za nered in nepravilno poslovanje. Prav bi bilo, če bi funkcionarji Mestnega ljudskega odbora napravili ustrezne in odločne konsekvence in ukrepe, ker z vsem tem poslovanjem je trpel politični ugled in zaupanje v Mestni ljudski odbor.«

Tovariš Krivic je nato poudaril, da če hočemo v bodoče vnaprej preprečiti razne nezdrave pojave, kot kriminal, razpispanje, špekulacijo in podobno, potem je treba v naših političnih organizacijah predvsem razviti tako pojmovanje socialistične morale, da bo vsak skupno imovino mnogo skrbneje čuval in da se bo vsak prekršek proti skupni imovini smatral kot mnogo hujši moralni prestopki v družbi.

Ob koncu je tov. Krivic podal analizo zadnjih zborov volivcev. Mestni ljudski odbor je prejel na stotine pobud in vprašanj in posebno na zadnjih zborskih volivcev je bilo čuti, da se volivci močno zanimajo za gospodarsko MLO. Mestni odbor oz. odborniki pa so premalo dajali volivcem v razpravo razne sklepe oz. načrte mestnega odbora, prav tako je bila tudi hiba, da doslej niso vabili na zbere volivcev republiknih in zveznih poslancev. Čeprav so zbori volivcev na splošno bili slabo obiskani, vendar pa je bila razprava na vseh teh zborskih sproščena in kritika v glavnem konstruktivna. V veliki meri pa je tudi tokrat bilo očitno, da je uspeh zbora odvisen od odbornika in njegove zmožnosti. Upravičena je bila kritika volivcev na račun nekaterih odbornikov, ki na vprašanja niso znali prav odgovorjati.

Lepo je boriti se, da bo Ljubljana lepo mesto, ampak danes se ne moremo okoriščati z raznimi nezakonitimi možnostmi, pa čeprav gre za dobrobit Ljubljane. Danes tudi jasno vidimo, da je nebudnost in toleriranje nepravilnih poti v zbiranju sredstev za mesto od strani funkcionarjev MLO, pa tudi nebudnost nas vseh omogočila, da je tisti, ki bi moral to napraviti v korist skupnosti, prekorajčil to v svojo lastno korist. Če smo sprostili naša podjetja, jih dali v družbeno upravljanje proizvajalcem, pa hočemo dobiti iz teh podjetij mimo proizvajalcev in budžeta nekaj — pa čeprav v splošno korist — se nam tu nujno prikladi kriminalci, človek, ki na isti način, kot smo ga naučili delati »za skupnost«, dela v lastno korist, za lasten žep.

Metode našega političnega dela v boju za socialistično zavest so zaostajale za razvojem oblik družbenega upravljanja. Namesto da bi se koncentrirali na vzgojo socialističnega državljanja, ki mu je korist skupnosti najvišja korist, smo se borili, da dosežemo za svojo republiko ali za svoje mesto izvestne materialne koristi in smo gledali kot ozki gospodarstveniki, ne pa kot komunisti in socialisti, ki se borimo za svoj najvišji ideal, za socialistično družbo. Vsi pojavi, ki so mogoče ob tem dogodku tudi bruhali na dan, vse to je eno in isto, to je pozabljanje na našo socialistično perspektivo, izgubljanje kompasa zato, ker nam izigravanje gotove uredbe eventualno prinese kakšno materialno korist. O tem je razpravljati tudi v merilu celotne Jugoslavije II. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. V Ljubljani pa je ta slabost prišla do naravnost klasičnega izraza in mislim, da je prav, da nanjo reagiramo eksemplarično kot komunisti in socialisti, tako, kot se od nas pričakuje. Današnja konferenca potrjuje, da bomo iz svojih lastnih sil, iz sil socialistične organizacije našega mesta stvari postavili na svoje mesto z zdravim in pravilnim kritiko ter samokritiko. To bo pa tudi naše najmočnejše sredstvo v borbi proti reakciji, proti klevetam, proti razraščanju reakcionarnega pojasnjevanja naših današnjih napak. Zdi se mi, da moramo pri tem dejansko paziti na to, da ne bomo dovolili povečevanja stvari, ki so se dogodile v Ljubljani. Bodoči proces bo kriminalno odgovornost posameznikov jasno postavil in obsodil. Danes pa gre za to, da jasno oddvojimo kriminal od naših napak, ki so dale možnost špekulantskim elementom, da so se okoriščali na račun skupnosti in da na tem primeru vzgajamo vse naše kolektive, vse našo socialistično javnost v Sloveniji, kako znamo mi obračunavati z nepravilnostmi, kako znamo prevzeti odgovornost, kadar je treba, in kako znamo iti v borbo za zmago naše socialistične misli. (Ploskanje.)

Tovarišica Vida Tomšičeva o odnosu politične organizacije do oblastvenih organov ter kritike

Po poročilu tov. Krivica je sledila živahna in kritična razprava. Številni delegati so razpravljali o dejavnosti Socialistične zveze na terenu, o družbenem upravljanju ter o nalogah Socialistične zveze, mnogi pa so govorili tudi o napakah in nepravilnostih na mestnem ljudskem odboru, ki so zadnje mesece prerasle v politični problem.

Predsednik mestnega ljudskega odbora Jaka Avšič je priznal, da so nekatere slabosti in napake dela mestnega ljudskega odbora in še posebno njegovega gospodarskega oddelka povzročile predvsem politično škodo in da bo mestni ljudski odbor podvel energične ukrepe za odpravo teh napak.

V razpravi je govorila tudi tov. Tomšičeva, članica predsedstva Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije, ki je med drugim dejala:

Današnja politična situacija v Ljubljani moramo oceniti kot razmeroma težko. Mislim, da je eden izmed tovarišev v diskusiji omenil, da je danes na terenu veliko kritiziranja in da je zelo težko ločiti pozitivno kritiko od sovražne reakcionarne propagande.

Ugotavljamo, da je ponekod celo prišlo do tega, da so se naši aktivisti potegnili iz pozicije ofenzivne borbe za zmago socialističnih idej, na pozicije defenzive pred reakcijo.

Ker se ne borimo proti svojim lastnim napakam in slabostim, omogočamo reakcionarjem, da jih izkoriščajo, seveda ne zato, da jih odpravili, ampak da bi klesali naše socialistično graditve v celoti, naše državo in politično vodstvo. Zato je prav, da tem negativnim pojavom temeljito pogledamo v oči in skušamo najti vzroke za to. Mislim, da ne moremo iskati samo neke osebe krivice za tako stanje. Seveda pri tem abstrahiram kriminalce, s katerimi bo opravilo tožilstvo in sodišče.

Gre za to, da najdemo naše

lastne napake, napake nas poštenih borcev za socializem, nas, ki smo hoteli najbolje, pa smo pri svojem delu pozabili, kam je treba usmeriti svoje osnovne sile in smo na ta način ustvarili pogoje, v katerih lahko danes nasprotniki našega sistema rovarijo.

Pri tem jim koristi tudi mentaliteta našega mesta, če dovolite, da tu povem svoje mišljenje. Dostikrat ugotavljamo, da je Ljubljana borbeno mesto. Vsi smo ponosni, da smo Ljubljančani, ker je Ljubljana v bližini preteklosti pokazala svoje junaško lise. Istično nas je pa tudi malo sram, ker ta Ljubljana ni samo borbeno, ampak je tudi malomeščanska, filistrska, majhna, kadar je treba raznašati te in one besede. Dajmo, spremenimo to malomeščansko Ljubljano v resno, borbeno, socialistično Ljubljano, ki bo ustvarila pogoje za iskreno besedo vsepovsod, za mirno in srečno življenje naših delovnih ljudi, pogoje za resnično socialistično in demokratično upravljanje.

Zato po moramo odpraviti iz svojega dela tako komandantske metode, razviti vse naše demokratske institucije, znati pa moramo tudi pravočasno reagirati in energično odstranjevati vse nepravilnosti, obenem pa tudi znati udariti po vseh tistih, ki bi skušali z drobnim, filistrskim, malomeščanskim obrekovanjem metati senco na našo borbeno Ljubljano.

Tov. Krivic in tov. predsednik Avšič sta govorila o odgovornosti mestnega ljudskega odbora za nekatere nepravilne metode v vodstvu in delu MLO, ki imajo politične posledice. Ne mislim pri tem na pojave kriminala, ki se je dejansko zaradi nebudnosti pojavil v aparatu gospodarskega sveta oz. mestnega ljudskega odbora in nekaterih podjetjih. Če pogledamo te stvari s stališča sodnega pregona, s stališča višine peneverb, potem mogoče te stvari niso večje, kot pa so bile storjene v kakem drugem podjetju. Toda mi moramo gledati te stvari politično.

no. Videti moramo, da se ta kriminalna dejanja najtesneje povezujejo z vprašanjem vloge voljenega organa ljudstva z vloge mestnega ljudskega odbora. Pri tem moramo ugotoviti, da v osebno poštenost funkcionarjev mestnega ljudskega odbora ne dvomimo, ampak vprašanje kriminala moramo postaviti kot vprašanje metod dela mestnega ljudskega odbora, kot vprašanje, da je mestni ljudski odbor odgovoren za od ljudstva zaupano kontrolo podrejenih organov in za ustvarjanje takih odnosov v današnjem sistemu družbenega upravljanja, ki vnaprej onemogočajo take pojave. Gre za to, da danes ne iščemo osebnega krivca v smislu osebne nepoštenosti in mislim, da je naša dolžnost, da tukaj to ugotovimo in branimo tovariše, ki so dejansko z najboljšimi nameni in voljo delali. Toda pri tem pa so pozabili, da smo mi prešli iz dobe administrativnega upravljanja v dobo, ki zahteva dejansko decentralizacijo in samostojnost podjetij, ki pa zahteva tudi od organov ljudske oblasti kontrolo in takojšnje ukrepe proti pojavom, ki niso v skladu s socialistično družbo. Res je danes sličnih pojavov, kakršni je v Ljubljani, v Jugoslaviji več. Osnova teh pojavov leži v dejstvu, da z veliko naglico razvijamo nove družbene oblike upravljanja, da to vzpodbuja ogromno pozitivno iniciativo na vseh področjih. Naš socialistični gospodarski sistem je v osnovi jasen, toda ni do kraja izdelan — saj smo tudi v tem delu pionirji.

Razne pomanjkljivosti in nedovršenosti gospodarskega sistema bi morali mi komunisti in vsi člani Socialistične zveze z zavestnim bojem za socialistično odnose zmanjševati — ne pa jih sami skušati izkoriščati — pa čeprav v dobro te ali one skupnosti. Zato, ker vsak nepravilen poseg in vsaka mala nepravilnost v odnosu do skupnosti omogoča vsem špekulantom, ki iščejo razpoke, tudi osebno okoriščanje.

Jeseniška železarna razvija delavsko upravljanje

Prvi uspehi obratnih delavskih svetov — Železarna Jesenice je dala 50 milijonov mestnemu odboru Jesenice za gradnjo stanovanj, okraju Radovljica pa 46 milijonov za komunalno dejavnost — Iz sklada za prosto razpolaganje bodo porabili 500 milijonov za nova delavska stanovanja

Vzporedno z utrjevanjem socialističnih ekonomskih odnosov na podlagi sistema delavskih svetov, se nadalje razvijajo in oblikujejo tudi organi delavskega upravljanja. Razvoj gre za tem, da se poveča neposredna udeležba čim širšega kroga delavcev pri upravljanju. To opažamo zlasti pri železnari Jesenice. Letos v aprilu so izvolili v 21 obratih še posebne obratne delavske svete, s čimer se je število delavcev, ki so neposredno udeleženi pri upravljanju podjetja, povečalo od 101 na 290.

Obratni delavski sveti so želi prve uspehe

Sicer se obratni delavski sveti v kratkem času, odkar obstoje, še niso mogli živeti v vseh obratih, vendar lahko danes rečemo, da so v dveh tretjinah obratov že v začetku pokazali pozitivne rezultate. Tako so se lotili zlasti vprašanj, ki se nanašajo na proizvodnost dela v obratu in na delovno disciplino, razpravljajo o pravilnem izkoriščanju obratnega sklada za plače, o kakovosti izdelkov itd. V manjšem številu obratov pa kažejo ti obratni delavski sveti še pomanjkljivosti, in ne vidijo potrebe, zainteresirati za svoje delo člane obratnega kolektiva, ki bi jih morali vabiti, da prisostvujejo sejam. Seveda pa ni dvoma, da bodo tudi ti obratni delavski sveti prej ali slej našli pravo pot, kakor jo je v svojem razvoju hitro našel tudi tovarniški delavski svet. Naloga komunistov in sindikata pa je s političnim delom vplivati na pravilni razvoj teh novih organov delavskega upravljanja.

Prvotno namero, izdelati pravilnik za delo obratnih delavskih svetov so opustili, ker je ta nova oblika delavskega upravljanja šele na začetku svoje poti in bi bili podrobno izdelani predpisi o delovnem področju morda v enem primeru preširoki, v drugem pa preozki. Ko se bodo novi obratni delavski sveti dobro živeli, bodo lahko precej razbremenili tovarniški delavski svet, ki se bo potem bolj posvetil načelni problematiki podjetja.

Na Jesenicah razumejo družbene potrebe

Vrsto važnih vprašanj vsega podjetja je te dni obravnaval tovarniški delavski svet na dvodnevnem zasedanju. Na dnevnem redu je bilo najprej vprašanje uporabe presežka po lanskeletni bilanci v višini 146 milijonov din. Pri obravnavanju tega vprašanja

je prišlo do izraza pravilno razumevanje družbenih potreb. Ker je stanovanjsko-komunalna graditev najbolj pereče vprašanje Jesenic, je delavski svet že prej določil, uporabiti iz sklada za samostojno razpolaganje v letošnjem letu 500 milijonov din za gradnjo stanovanj. Zdej pa je od presežka 146 milijonov namenil 50 milijonov mestnemu ljudskemu odboru za brezobrestna posojila delavcem, ki si bodo gradili lastne hiše ali jih že grade, posebej pa še 50 milijonov za komunalne gradnje. Pri razdelitvi ostanka 46 milijonov pa je pokazal tudi razumevanje za interese širše družbene skupnosti s tem, da je ta znesek dodelil okrajnemu ljudskemu odboru v Radovljici za komunalno dejavnost, upoštevajoč, da stanuje tretjina delavcev železarne izven Jesenic. Sklepal je tudi o nabavi žarilne elektropeči za valjarno tanke pločevine v inozemstvu, o zvišanju tarifne postavke za premikače v prometu, medtem ko je odklonil predlog o ponovnem sprejemu nekaterih delavcev, ki so bili odpušteni zaradi tatvin in drugega kriminala.

Velike investicije

Po poročilu o letošnjih velikih investicijah v skupnem znesku 2,2 milijardi din, se je razvila diskusija o potrebi nadaljnjih investicij, zlasti o potrebi nove žične valjarne in nove težke proge. Obsejna je bila tudi razprava o težavah z gradbenimi podjetji oz. o pomanjkanju nekvificiranih gradbenih delavcev. Ker so gradbena podjetja po objavi uredbe o obdavčenju presežka povprečnega sklada za plače ukinila tem delavcem terenske dodatke, je sredi največjega razmaha gradbenih del okrog 300 delavcev zapustilo delo. To so izključno delavci iz drugih krajev, ker na Jesenicah ni dobili nekvificirane delovne sile. Delavski svet se je odločno postavil na stališče, da ne odstopa od rokov za zgraditev posameznih objektov, podjetja pa naj poskrbe, da dobe potrebno delovno silo. Med drugim so gradjali ravnanje podjetja Gradis, ki je ob likvidaciji gradbišča HE Moste odpustilo delavce, namesto da bi jih zaposlilo na Jesenicah.

Precej diskusije je bilo tudi o vprašanju kvalitete izdelkov. Kako resno gleda delavski svet na to vprašanje je pokazala obravnava spora med valjarno debele pločevine in martinarno zaradi slabše kvalitete nekaterih šarž kotlarske pločevine.

Kje in kako bomo praznovali 22. ulij

Letošnje proslave 22. julija ne bodo imele svoj vrhunec s prihodom patrulj v Ljubljano kakor prejšnja leta, ampak se bodo zaključile s kratkimi kulturnimi programi in veseljami po občinah in vaseh, ki so slehernemu Slovincu znane kot nosilke naše narodne zavesti in buditeljice upora proti okupatorju. Zato je povsem razumljivo, da vsi ti kraji in ljudje že zdaj vabijo medse bive

partizane, svoje znanke izza NOB in pričakujejo, da se bodo vsi ti tovariši radi odzvali njihovem povabilu. Seveda pa praznovanje 22. julija ni le stvar bivših borcev, terencev itd., temveč vseh Slovencev, ki so jim pri srcu tradicije narodnoosvobodilne borbe. Zato je pričakovati, da bodo dne 22. julija, ko bo dela prost dan, pohiteli na Dolenjsko, kjer bo veliko praznovanje Dneva vstaje na priljubljeni turistični točki na Polzevem, v Taborski (bivši Zupantov) jami, v Gumišču, Iškem Vintgarju in drugod; drugi spet na Gorenjsko, kjer pripravljajo veselice, mitinge in podobno v partizanski Rašici, na Dobnem, v Kamniški Bistrici, na Dobravi, v Mengšu in še mnogokje. Mnogi bodo ta dan obiskali svoje znanke in prijatelje v Zlatem polju in Krašnji, v Notranjih gorah, v prelepem borovniškem Peklu, ali pa v zgodovinsko znamenitem in po prirodnih lepotah poznanem Zirovnikovem grabnu. Na vseh teh, izza NOB slovečih mestih bodo namreč 22. julij praznovali s svečanostmi, kresni in sprevodi na predvečer, naslednji dan pa s kratkimi kulturnimi sporedi in ljudskim veseljem.

Nov inštitut za tobak v Mostaru

Mostar, 10. julija. (Tanjug). Še letos bodo začeli graditi nov inštitut za tobak v Mostaru. Zastopniki tobačne industrije Bosne in Hercegovine so soglasno sprejeli predlog, naj bi z lastnimi denarnimi sredstvi zgradili novo znanstveno ustanovo, ki bo veljala kakih 155 milijonov dinarjev. Vsa podjetja za predelavo in odkup tobaka, kakor tudi tobačne tovarne na področju Bosne in Hercegovine bodo dale v ta namen 1,5% celotne letne proizvodnje.

Besede tovariša Marijana Breclja

V nadaljevanju je tovariš Breclj poudaril, da politične organizacije zaradi bojznosti, da ne bi omajale avtoritete oblastnih organov, proti svojem prepričanju zagovarjajo ukrepe tega ali onega oblastnega telesa, namesto da bi se zavedale politične odgovornosti, ki jo ima vsaka naša organizacija, in se borile tako proti napačnim ukrepom kakor tudi proti sovražnim elementom, ki hočejo na teh napakah kovati zase politični kapital. Mi še nismo v tisti fazi odmiranja države. Ne smemo gledati z realnega stališča, da je vsak zakon ali vsaka uredba dobra. Številni zakoni in uredbe so že preživeli in bo treba še mnogo napraviti, da bomo naš gospodarski sistem zgradili do tiste mere, da bo črka zakona ustrezala potrebam življenja. Nepopolna zakonodaja pa ne sme biti vzrok, da naše politične organizacije smatrajo, da gredo lahko mimo veljavnih zakonov in da se zakonitost v praksi sprevrže v podlago za anarhijo in s tem v kriminal. Nasprotno. Organi ljudske oblasti so tisti, ki se morajo v prvi vrsti boriti za zakonitost, zato je veliko večja politična odgovornost, če to zakonitost kršijo organi

oblasti, kot pa če jo krši kdo drugi. V teh prizadevanjih za zakonito delo morajo naše politične organizacije podpirati organe ljudske oblasti. Avtoriteta oblastnih organov se ne more utrjevati z odobravanjem kakršnih koli njihovih ukrepov, marveč samo s socialistično politiko in kritiko, kar vse bo konkretna politična pomoč delu oblastnih organov. Z borbo za zakonitost dela organov ljudske oblasti bomo storiili največ za avtoriteto oblastnih organov.

Tov. Breclj je na koncu izrazil mnenje, da bi bilo napačno hkrati, ko rešujemo vprašanje odgovornosti v našem življenju, metati kamenje v obraz posameznikom, ki so v NOB in pozneje storiili veliko za našo socialistično skupnost. Toda, če so pozitivna dejstva taka, da gre za vprašanje odgovornosti MLO odnosno njegovih upravnih funkcionarjev, potem je po njegovem mnenju stališče mestne konference SZDL pravilno, ko zahteva od MLO zaostretilo te odgovornosti tudi v svojem odboru.

Na popoldanskem delu konference je bil izvoljen nov, 71-članski odbor Socialistične zveze ter 7-članski nadzorni odbor.

IZ NAŠIH KRAJEV

Socialistična zveza v Mariboru pobudnik za pravilno reševanje nalog ljudske oblasti

V četrtek popoldne je bila v Mariboru mestna konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva. O delu mestnega odbora je poročal njegov predsednik tovarš Vlado Majhen.

Se bodo še dolgo selili?

Preseljevanje mestnih podjetij v Murski Soboti je postalo že vsakdanje. Delovni kolektivi upravičeno govorijo, ker mestna občina, ki je upravnik voditelj podjetij, seli lete kakor ptice selivke. Preseljevanje precej stane in ljudje po nepotrebnem izgubljajo čas. Pred nedavnim so izvršili veliko preselitev, s katero so izgubili skoraj milijon dinarjev. Mestna radijska delavnica, ki se je morala odseliti iz dosedanjih prostorov, si je uredila nove prostore, za kar je potrebovala precej denarja. Vendar so imeli stroške popolnoma brez potrebe, ker prostore ne bo uporabljala radijska delavnica. Nedavno se je v njo vselila mestna knjigovodnica, poudariti pa moramo, da se je knjigovodnica v dobrem poldrugem letu že petkrat selila. To je samo nekaj primerov, saj ni niti ene mestnega podjetja, ki bi že delj bilo v enem prostoru. Zaradi preseljevanja so morali nekatera podjetja že ukiniti, ker pod takimi pogoji niso mogla delati. Prostore, ki jih je izpraznila radijska delavnica, bo zasedla prodajalna kmetijskih strojev, ki jih bo seveda predelala in najbrž ne dolgo v njih ostala.

Razprave v osnovnih organizacijah so pokazale iznajdljivost in nove načine dela terenskih organizacij. Pri vseh teh in drugih uspehih pa je bilo vendarle občutiti, da so ponekod premalo upoštevali skupnost, načelnost in socialistično perspektivnost v našem političnem boju. Do izraza so prišla ozka lokalna stremeljenja, zlasti pa so ponekod premalo pravilno ocenjevali politične razprave članov na sestankih in konferencah.

Navzlic omenjenim napakam se osnovne organizacije Maribora uveljavljajo kot vodilne politične organizacije na terenu. Trdneje so se povezale z Zvezo borcev, sindikati in društvi ter samostojno rešujejo razna tekoča vprašanja. Člani Socialistične zveze so povečali tudi svoj ugled z boljšim in odgovornejšim delovanjem v organizaciji. Članarino so začeli plačevati v društvenih prostorih; z izključevanjem raznih špekulantov in razrednih nasprotnikov pa so organizacijo še bolj utrdili.

V organizaciji Socialistične zveze v Mariboru je 85 odstotkov volivnih upravičencev. Mestna organizacija obsega sedaj 22 terenskih odborov in 2 občinska odbora, ki vključujeta 8 vaških organizacij. Pri zadnjih volitvah so bili izvoljeni 305 odbornikov, med njimi 94 delavcev, 125 nameščenec, 13 kmetov, 12 obrtnikov in

95 ostalih. V terenskih odborih je 73 žena ali 24 odstotkov.

Med novimi nalogami Socialistične zveze v Mariboru so po izjavi tov. Majhna najvažnejše: pomoč pri socialističnem samoupravljanju in kontrola množic v delavskem samoupravljanju v gospodarstvu. Za odločnejše napredovanje in demokratizacijo dela Mestnega ljudskega odbora bo morala Socialistična zveza pomagati oblikovati lik ljudskega odbornika. Storjeni so prvi koraki, saj v mestnem odboru vse ukrepe politično utemeljujejo,

pred odločitvami pa se razvijajo živahne razprave, tako da celo večkrat predloge zavračajo in zahtevajo ponovna pojasnila. Mestni odbor Socialistične zveze skrbi za politično vzgojo ljudskih odborov v posebnem klubu, kjer se leti seznanjajo z našo socialistično zakonodajo in obravnavajo razmere na raznih področjih mestnega življenja.

Delegati so na konferenci predlagali, kako naj bi uspešnejše nadaljevali z delom. Ob koncu so izvolili tudi 56 članski mestni odbor.

J. S.

V petih dneh za 620 milijonov dinarjev sklenjenih trgovinskih pogodb v okviru »Mariborskega tedna«

Do zaključno 9. t. m. je bilo v okviru jubilejnega X. Mariborskega tedna — delno na samem razstavišču, delno v mariborskih tovarnah in podjetjih — sklenjeno za 620 milijonov din trgovinskih pogodb. Mariborska prodajalna poljedelskih strojev, ki je na prostoru Mariborskega tedna organizirala razstavo izdelkov, torej industrije s področja celotne Jugoslavije, je na primer prodala državnim posestvom, zadržam in zasebnim kmetovalcem že več sto različnih domačih strojev. Mariborsko podjetje »Trava, eksport-import« je pogodilo za nabavo raznih proizvodov v vrednosti 55 milijonov. Pri ljubljanski »Agroter« skupna za nad 40 milijonov poljedelskih strojev od raznih inozemskih tvrdk. Dobro se je postavila tudi mariborska tekstilna industrija. Mariborska tekstilna tovarna je namreč sklenila pogodbo za prodajo 100 milijonov dinarjev vredne količine izdelkov. Tovarna

volnenih in vlogovna izdelkov pa enkrat za 20 milijonov. Razen teh podjetij beleži »Les« Ljubljana za 15 milijonov sklenjenih pogodb. »Oprema« industrija lesnih proizvodov »Maribor« za 11, mariborska Industrija kovinskih izdelkov za 14 milijonov itd. Vsekakor primeren začetek, saj je bil 9. julij komaj prvi komercialni dan Mariborskega tedna.

V. K.

LITIJSKI PIONIRJI bodo beli na Bledu in v Opatiji

Mladinski pevski zbor v Litiji je priredil med letom več nastopov in je sodeloval pri vseh množičnih prireditvah. Zbor litijske gimnazijskega pevskega zbora, priredil za mlade pevce. Jerebove skladbe: »O kresu«, »Pelin rož« in druge so domala že ponarodele, zdaj pa so te kompozicije med najbolj uspešnimi točkami na programu mladih zasavskih pevcev.

Radiu Ljubljana. Kot posebnost programa litijskih pevcev so Jerebove skladbe, ki jih je tov. V. Korošec, dirigent litijske gimnazijskega pevskega zbora, priredil za mlade pevce. Jerebove skladbe: »O kresu«, »Pelin rož« in druge so domala že ponarodele, zdaj pa so te kompozicije med najbolj uspešnimi točkami na programu mladih zasavskih pevcev.

Izlet na Bled in v Opatijo in koncertna nastopa v obeh krajih bodo litijski mladinci za nagrado, hkrati pa tudi za pobudo k nadaljnjemu delu.

Koncert na Bledu bo v torek 14. julija.

Upravnik je v imenu podjetja delal za svoj žep

Kam lahko privede samovolja in spekulativno posameznikov, ki si lastijo pravice organov delavskega samoupravljanja, nam dokazujejo razmere v občinski mizarjski delavnici. Tudi revizorska služba se je skoraj eno leto motila v labirintu vse mogočih grehov. Delavski svet in upravni odbor, ki sta bila le po daljšem roko upravnika, sta se bore malo zanimala za poslovanje podjetja. Tako se je v kolektivni razpislo šušmarstvo. Posamezni delavci in vajenci so po delovnem času izdelovali pohištvo in ga potem prodajali. Pri tem so trošili električni tok in pomožni material; podjetje je na račun tega plačalo precej tisočakov.

Lani je podjetje utrpelo nič manj kot 1.300.000 dinarjev zgube. Zato je sklepal s strankami dvomljive pogodbe, v katere niso vključevali vseh delovnih ur, zato so izplačali nad 400.000 dinarjev več kot je bilo ustvarjenega plačnega fonda. Od tega viška pa je moralo podjetje plačati še 50% akumulacijo. V pogodbe so spozabili »vkalculirani« prevoze in plesarska dela. Lani so podjetju razne stranke dolgovale nad milijon dinarjev zaradi malomarnosti upravnika in uslužbencev. Nekaj dolgovi je celo zapadlo in jih je moralo podjetje ertati. Takih in podobnih napak je bilo v podjetju še več.

Zabota je svoje dolžnosti v podjetju skrajno malomarno opravljala, zmeraj pa je imel dovolj časa za potovanje in tako po nepotrebnem zapravljaj dnevnic. Ker je na službenih poteh »pijančeval« in zapravljaj denar, si je moral denar zaslužiti s privatno trgovino. Tako je nakupil približno 40 kub. metrov borovih pilotov, ki jih je prodal podjetju »Slovenija les« ter samo pri enem vagonu zaslužil nad 70.000 dinarjev. Les je prodajal tudi drugim

podjetjem. Seveda pa je račune popisoval in opremil z žigom podjetja. V svoji podjetnosti je šel še naprej. Občinski ljudski odbor je pričel, da nima časa, da bi šel na dopust. Zato je ljudski odbor odobril, da mu izplačajo dopust. Rad je pogledal tudi v blagajno in iz blagajne vtaknil v žep nekaj tisočakov. Stanovaj je v stanovanju podjetja, za katerega ni plačeval niti dinarja.

Lahko bi še podrobneje poročali o vsem, za kar se bo moral Zabota zagovarjati pred ljudskim sodiščem. Za vse svoje grehe zasluži strogo kazen. Ob vsem tem se bodo morali zamisliti tudi delavski svet in upravni odbor ter vsi člani delovnega kolektiva, ki so Zaboto zagovarjali. Vedo naj, da ne bi smeli pozabiti na svoje dolžnosti, ki so jih prevzeli in da so odgovorni pred družbo, ker niso Zabote že prej razkrinkali.

Ukradel je kolo in napadel paznika

Frane Erhartič, minar pri »Konstruktorju« v Mariboru, je v večernem miru ukradel žensko kolo pred gostilno »Drava« v Mariboru. V družbi okradenega sta bila dva paznika mariborskih okrajnih zaporov, ki sta tatvino opazila in se pogledala za Erhartičem. Ker se ta na njune pozive ni ustavil, je paznik Glavan pristopil nanj, vendar je tat bežal naprej, toda ne dolgo. Prijeli so ga s pomočjo kolektarja, ki je privozi naproti. Erhartič je skušal pobegniti, ter je napadel paznika Rudija Bratkina, ki pa je vendarle ukrotil in spravil tja, kamor Erhartič spada.

Melioracija reke Ložnice in njenih pritokov je največje melioracijsko delo v Savinjski dolini. Samo v letošnjem letu bodo za to porabili 70.000.000 dinarjev. Delavci utirajo Ložnico novo pot.

I. LJUBLJANSKI FESTIVAL

4.—12. JULIJA

Spored za soboto, 11. julija:

- Ob 16.30: Nogomet. Kvarner : Odred, Wiener Sport Club : Velež. Na stadionu ob Titovi cesti.
- Ob 20.30: Gorenjski slavček. Gostuje Rudolf Franci. Na vrstu JLA.
- Ob 20.30: Koncert tržaških in koroških pevcev. V kinu Titovi. Predprodaja vstopnic: Turistični urad, Miklošičeva cesta 17, Putnik, Titova cesta 2.
- Ob 20.30: Drsalna revija na kotaljkah. Na prostoru drsalnega kluba Ljubljanskega športnega društva v Cufarjevi ulici. Predprodaja vstopnic: Turistični urad, Miklošičeva cesta 17, Putnik, Titova cesta 2 in Slovenija-sport, Titova cesta 18.
- Ob 20.30: Kulturni in humoristični večeri na vrtovih gostinskih podjetij Rio, Pod lipo, Slavija.

VES DAN: Vzorno mladinsko taborjenje na Gradu.

Spored prireditev za nedeljo, 12. julija:

- Ob 8.00: Na Trgu revolucije. Hitrostne tekme z avtomobilčki, tricikli in bicikli za cicibane in pionirje od 6 do 10 let in za mladince od 10 do 14 let. Polzeva tekma z bicikli za mladince. Na sankaljšču pod Tivolijem tekmovalje z zmaji. Na prostoru nasproti telovadšča »Partizan« spuščanje letalskih modelov. Od železniškega prehoda na Cankarjevi do ribnika tekmovalje s skiroji. Za vse tekme prijave tekmovalcev ob 8. uri na kraju tekmovalja. Trije prvoplasirani bodo nagradjeni.
- Ob 9.00: Sklepne tekme natararjev na Unionskem vrtu
- Ob 11.00: Koncert godb JLA in LM v Tivoliju
- Ob 16.30: Nogomet. Kvarner : Velež, Wiener Sport Club : Odred. Na stadionu ob Titovi cesti
- Ob 20.30: Drsalna revija na kotaljkah na prostoru Ljubljanskega športnega društva v Cufarjevi ulici
- Ob 20.30: Carmen. Dirigent L. Matačić. Na vrtu Doma JLA

VES DAN: Vzorno mladinsko taborjenje na Gradu

NOGOMET. Predprodaja vstopnic: Turistični urad, Miklošičeva cesta 17

OBISČITE razstave, podrobnosti v festivalni brošuri, ki jo dobite v informacijskih pisarnah, pri Turističnem društvu, Cankarjeva 1-II in pri prireditvenih blagajnah

Z razstave jubilejnega X. Mariborskega tedna

Gospodarska razstava jubilejnega X. Mariborskega tedna ni majhna stvar. Okusno urejeni paviljoni razstavljajo izdelke iz raznih krajev države se drug za drugim vrstijo na več tisoč kvadratnih metrov obsegačem prostoru. Fluorescentne svetilke — razsvetljava proizvodov mariborske »Elektrokone« — odkrivajo o sicer temnih prostorih pogled na nepredelano orstvo izdelkov iz oseh mogočih tovarin. Skratka: desetletni obiskovalci iz Maribora ter njegove bližine in dalje okolice občudujejo, izzivljajo zastopniki trgovskih podjetij in celopodjetij iz oseh predelov Jugoslavije ogledujejo, ocenjujejo in izbirajo, prireditelj Tedna pa razen drugega tudi ugibajo: bo komercialni efekt razstave dosegel milijardo?

SREDI PREPIRA

Vstopil sem v tekstilni paviljon. Mimo razstavnega prostora osijeske Drvar Barice z najrazličnejšimi kravati in razstaviščem majpreške Tovarne volnenih izdelkov z novimi kangarni in krasnimi vzorci blaga za damске jesenske plašče sem se napotil proti paviljončku mariborske Tovarne pletenin in konfekcije, kjer sem se kar naenkrat znašel sredi prepira.

»Da ne morete prodati?« Nikar me ne vlecite za nos! Če vam ponujam denar, boste že prodali! Ne dam se, pa končale!

A ni bilo tako. Zastopnik tovarne se ni dal. Z zadovoljnim obrazom je pričel obiskovalca, da ji jopice na razstavi ne more in ne more prodati. In ker res ni kazalo drugače, se je navdušena Mariborkanka naposled le sprijaznila:

»Dobro — toda obljubite mi, da jo boste hranili zame!« In — hočeš nočes — moral ji je obljubiti!

NAVDUŠENJE ZA PRAZEN NIC

Obiskovalca je zaplila svoj oster pogled v pisano jopico, ki se ji je zdela tako krasno pletena, da ni mogla drugega kot vzkipti. Toda — krasno pleteno se ji je le zdela, kajti v resnici gre za — tkanino!

Mogoče?

Pa se kako! Komaj deset metrov od paviljončka Tovarne pletenin in konfekcije jo njena proizvajalka — Mariborska tekstilna tovarna — razstavlja nekonekcionarno. Njeni kar različni vzorci nosijo ljubka imena — Jolanda, Java, Jadvisa, Jelka... Upravičeno? Z besedami zastopnika tovarne:

»To je tkanina iz čiste stanične volne. Zdi se, kot prava volna in je primerna za jesenske in zimске jopice, ženske in tudi otroške obleke. Cene ji se nismo določili, bo pa v primeri z volnenimi izdelki izredno nizka. Tkanino proizvajamo že na veliko in bo že v nekaj dneh v Mariboru v prodaji.«

Torej?

»ZAKAJ NAS NE OBISČETE V SLOVENIJO?«

Radovednost me je vodila dalje. Gruča občudovalk »pletene tkanine«, ki jo je Mariborska tekstilna tovarna odstopila Tovarni pletenin in konfekcije v poskusno konfekcijo, je bila že precej velika, ko sem se že pošeno zagledal v krasne izdelke z narodnimi motivi »Makedonije« — podjetja za predelavo tekstila in kože iz Skoplja. Toda to je trajalo le nekaj trenutkov. Za seboj sem namreč zaslišal:

»Se čudite?«

Obnil sem se in zagledal nasmejan obraz človeka, ki se mi je predstavljal kot zastopnik tovarne, potem pa povedal:

»Na zagrebškem velesejmu so nas zastopniki slovenskih trgovskih podjetij vprašali: Zakaj nas ne obiščete v Slovenijo? Pri nas bi lahko plasirali svoje izdelke, ki jih mi nimamo ali pa smo jih prisiljeni plačevati dražje. No, zdaj smo tu!«

Spet se je nasmejal, stopil bliže razstavljenim predmetom in nadaljeval: »Poglejte naše srajce so tudi za 300 dinarjev cenejši kot pri vas. Podoben je a kozinimi in navadnimi kam pam. Na kratko: dobra polovica naših proizvodov lahko pri vas konkurira z nižjimi cenami in...«

In bi mi prav gotovo še kaj povedal, če ne bi se od nekod vzela skupina redno živih barvah, in ženic, ki je naravnost navahala na del razstavnega prostora z bluzami a makedonskimi na

črtnimi motivi, zavesami, garniturami za čaj, bisnimi okraši in drugimi ročnimi deli. In potem vprašani in odgovorili mi hoteli biti konec...

ZE LITA IN LETA ISTA PESEM

Vrnil sem se k paviljončku Tovarne pletenin in konfekcije, katere zastopnik me je takole nagovarjal:

»Vidite, dogodki z ženskami, ki nam hočejo kar z razstavnega prostora odnesti pletenine in druge izdelke, so pri nas že leta in leta malodane na dnevnem redu. To nam sicer zelo vesele, toda čudno se nam zdi, da v mariborskih trgovinah a njimi ne moremo pošteno prodati.«

S pogledom sem objel lepo izdelane moške srajce ženske perilo iz mešanice bombaža in svile, krasne jopice, eno odredno živahno barvo, pa delovne obleke, puloverje in še vrsto izdelkov. Zdelo se mi je, kot da bom vsak čas se sam hotel kaj vzeti kar z razstavnih polic, ko me je predramil glas zastopnika:

»Mar so naši izdelki slabi? Mar okusu Mariborčanov ne odgovarjajo?«

Za trenutek je obmolnil, nato pa dodal:

»Vsekakor čudno! V drugih krajih Slovenije in v ostalih jugoslovanskih republikah nimamo težav, v Mariboru pa...«

»TO JE TEKSTILNI VELESEJEM!«

Tako je vzklil nek navdušen obiskovalec, ko se na noben način ni mogel načrtu gostiti tekstilnega (razstavnega oddelka Mariborskega tedna. Morda je pretraval, toda res je, da kaj takega ne vidim zlepa. Predlogo bi bilo, če bi hoteli opisati vse razstavne prostore ali pa navesti vsaj največje zornosti deležne izdelke. Naj bo dovolj to: okrog trideset tekstilnih tovarin in trgovin a tekstilnim razstavljajo nekaj sto bolj ali manj lepih, krasnih izdelkov, pred katerimi se ustavljajo desetstotni obiskovalci in številni trgovski zastopniki od tu in tam. Nekateri teh so že sklenili nekaj kupiti. Tako je mariborska Tovarna volnenih in vlogovna izdelkov prodala že za več milijonov blaga. Šli se, da del drugih razstavljavcev prav ne more zavzati in če k temu dodamo še razprošene poljedelske stroje v vrednosti več kot sto milijonov dinarjev in pogodb, ki jih je za deset in deset milijonov nabave raznih proizvodov »klima mariborske« podjetje »Drava« eksport-import, mar bo poteza do konca jubilejnega X. Mariborskega tedna — milijarda?

Vojtek Kavčič

Celjska tekstilna tovarna »Metka« razstavlja tepe flanelne, krasne vzorce blaga za posteljno perilo, blačevino, impregnirano blago za dežne plašče in še vrsto drugih izdelkov. — V ospredju živopisane flanelaste odeje renomirane Vukovarske tekstilne industrije

VSEGA PO MALEM ZA VSE

V presledku dveh mesecev rojena dvojčka

Mlada Avstralka Goodwin je 16. decembra 1952 rodila sina Davisa, dva meseca pozneje, 10. februarja 1953, pa je rodila drugo bleda Davida. Zdravniki so ugotovili, da gre tu za prava dvojčka; prvi se je rodil po sedmih, drugi po devetih mesecih nosečnosti. Oba sta zdrava, rasteta in se razvijata kakor drugi otroci. Dvojčka nista samo ponos

staršev, marveč tudi zdravnikov, ki so jima omogočili, da se tako dobro razvijata. Ta medicinski fenomen je drugi znani primer v

zgodovini medicine. Prvi se je primeril leta 1880 na Irskem, ko je znanala razlika v rojstvu dvojčkov 44 dni.

Dva tisoč ton jekla za daljnogled

Za zvezdarno pri Jodrell Banku v Angliji bodo izdelali daljnogled, za katerega bodo porabili 2000 ton jekla, od tega 1500 ton za konstrukcijo nad zemljo, ostalo pa za temelje iz armiranega betona. Jeklo bodo uporabili namesto dosedanjih običajnih zlitin zato, ker so poskusi z uporabo novega daljnogleda v »predoru vetrov« pokazali, da bo jeklena konstrukcija za ohranitev ravnotežja še najboljša. Stroški bodo znašali 350.000 funtovsterlingov ali v našem denarju 300 milijonov. Povezan bo z avtomatično radijsko napravo in zvezdoslovci upajo, da bodo skozenj videli zvezde, o katerih samo domnevajo, da so na nebesu. Doslej največji radijski daljnogledi imajo premer 10 metrov; za tak premer pa so morali uporabljati dolge valove.

Nad 200 let pod vodo

Potapljačem in strokovnjakom Smithsonianovega inštituta v ZDA se je posrečilo dvigniti iz l. 1733 potopljene španske vojne ladje razne predmete. Ladja se je potopila blizu floridske obale, kjer jo je zajel vihar. Z morskega dna so dvignili srebrne kovance iz leta 1731, več lepih srebrnih izdelkov in mnogo starinskega orožja.

SVETOVNO MLADINSKO SAHOVSKO PRVENSTVO

Peta zmaga Ivkova

Kopenhagen, 9. julija. Bora Ivkov je večer dosegel še eno zmago. Premagal je švedskega prvaka Melberga. Ostali rezultati A-skupine so: Panno 1:0, Barda 1:0, Siemna 1:0, Boey 1:0, Keller 1:0, Persitz 1:0, Olafsson 1:0, Reichel 1:0. B-skupina: Scherwin 1:0, Larsen 1:0, Herbin 1:0, Heikkilä 1:0, Roessel 1:0, Penrose 1:0, Darga 1:0, Petry 1:0, Scafarelli 1:0, Farre 1:0.

Rezultat prekinjenih partij iz prejšnjih kol: Olafsson 1:0, Siemna 1:0, Panno 1:0, Persitz 1:0, Darga 1:0, Penrose 1:0. Kopenhagen, 10. julija. V VII. kolu je Jugoslovani Ivkov prekinil partijo z Argentincem Pannom. Ostale partije v A-skupini pa so se končale takole: Melberg 1:0, Siemna 1:0, Boey 1:0, Keller 1:0, Persitz 1:0, Olafsson 1:0. V B-skupini so dosegli naslednje rezultate: Heikkilä 1:0, Scafarelli 1:0, Scherwin 1:0, Herbin 1:0, Penrose 1:0, Larsen 1:0.

Danes popoldne veslaški troboj

Zahodna Nemčija — Avstrija — Jugoslavija

Danes popoldne bo na Bledu tradicionalni veslaški troboj med reprezentacijami Zahodne Nemčije, Avstrije in Jugoslavije. Na troboju, ki je bil lani v Nemčiji, je nepričakovano zmagala naša reprezentanca. Strokovnjaki menijo, da bo jugoslovanska reprezentanca tudi letos ponovila uspeh. V reprezentanci so mlajši tekmovalci, ki jim bo to prvo mednarodno tekmovalstvo. V skupini mladih so: osmerec Mornarja, četverec s krmarjem Kike iz Šibenika, dvojka brez krmarja Gutarja in skifist Vlastić. Morebitni uspeh na današnjem troboju bi pomenil uveljavitev mladih veslačev v mednarodni areni. V četvercu brez krmarja bo nastopil olimpijski zmagovalec Gutar iz Splita, kateremu bo to prvi nastop po olimpiadi. Ker četverec Gutarja ni redno treniral in ni v polni formi, bi bilo vsekakor pametno, da bi bile kvalifikacijske tekme med Gutarjem in zagrebško mladostjo. To velja tudi za osmerec Mornarja, ki je sicer redno treniral, vendar je vprašanje, kdo je boljši, Mornar ali Izola.

Strokovnjaki sodijo, da Jugoslovani največ obojamo v doublescullu, četvercu brez krmarja in osmercu, kar bi nam že zadostovalo za komično zmago. Zmagovalec troboja bo reprezentanca, ki osvoji največ točk.

JUTRI IV. BLEJSKA MEDNARODNA REGATA

Jutri popoldne pa bo IV. mednarodna regata. Na sporedu bo deset disciplin. Regate se bodo udeležili moštva, ki bodo zastopala barve držav v troboju in še nekateri drugi avstrijski klubi ter 12 domačih klubov.

Od slovenskih klubov bosta tekmovala VK Savica iz Ljubljane in VK Bled. Savica bo nastopila s četvercem s krmarjem, z moško in ženskim posadko. Bled pa s ženskim četvercem in dvojko brez krmarja. Največ obetata ženska četverca in ni izključeno, da nas bo kateri od njih ugodno presenetil.

BOKS

Lokomotiva : Odred 12:6

Ljubljana, 10. julija. Včerajšnji boksarski dvoboj med zagrebško Lokomotivo in domačim Odredom, ki je bil v kinu Tivoli, bi na kratko opisali s eni stavkom: vse je bilo improvizirano. To velja za ring, za sodnike in končno tudi za borbe same. Bile so redne in brez večje borbenosti. Izmed boksarjev so najbolj ugajali Prešeren pri Odredu in Tumara ter Strbac pri Lokomotivi. Rezultat dvoboja — 12:6 za Lokomotivo, je realen. Dvoboju je prisostvovalo približno 1000 gledalcev.

PRED DRŽAVNIM PRVENSTVOM V TENISU

SLOVENSKI IGRALCI NIMAJO MNOGO MOŽNOSTI ZA OSVOJITEV VIŠJIH MEST

Maribor drugič prizorišče državnega prvenstva — Ali bo uspela revanša proti Vojvodini?

Maribor, 10. julija. Maribor postaja iz leta v leto večje središče jugoslovanskega tenisa. Pri tem gre nekaj na račun lepih uspehov »Branikove« tekmovalcev in tekmovalke, večji del pa na brezhladne organizacijske turnirje. Mariborčani imajo vsako leto vsaj enkrat priložnost prisostvovati igram najboljših predstavnikov teniskega športa v Jugoslaviji. TŠJ je po osvojitvi določil Maribor za prizorišče državnega prvenstva posameznika. Turnir bo v Mariboru od 13. do 19. t. m.

NASTOJAJO VSI NAJBOLJŠI

Za danes in jutri prične v Mariboru bogat spored teniskih prireditev z medrepubliškim dvobojem izbranih moštev Vojvodine in Slovenije. Moštvo Slovenije je že sestavljeno. Nastopili bodo Razbojšek, Čebular, Suhar, Zerovec, Zamanjeva in Tropova.

To je povratno srečanje za dvojbo leta 1949 v Novem Sadu, ko je Vojvodina premočno zmagala s 12:4. Leos slovenski zastopniki — več obetajo za častnejši rezultat. V ponedeljek pa se prične državno prvenstvo, ki se ga bodo udeležili vsi najmočnejši jugoslovanski teniški igralci in igralke. Naj omenimo samo državne prvake Palado, ing. Crnadkovo in Jageca ter Petroviča, Milojkovića, Panajotovića, Plečevića, Nikolića itd.

Med temi »asi« slovenski zastopniki seveda nimajo mnogo možnosti na ugodni plasman. Največ se obetamo od Zamanjeve, Tropove, Winterhalterjeve, Lovreca, Pucharja, Javorčnikove in Eregove. Kar se naših članov tiče, pričakujemo njih uvrstitve vsaj v drugo kolo, seveda če jim bo žreb naklonjen.

KDO BRANI NASLOVE?

Na lanskem državnem prvenstvu, ki je bilo v Zagrebu, so osvojili naslove prvakov sledeči tekmovalci: člani: Palada (ZTK), članice: ing. Crnadkova (ZTK); mladinci: Jagec (Jedinstvo) mladinke: Winterhalter (Branik); člani v dvojci: Palada-Petrovič; mladinci v dvojci: Jagec-Tužilović; mešani pari: Lazslo-Lazslo (Partizan).

Letos se je položaj, posebno pri mladincih, mnogo izpremenil. Največji favoriti za osvojitve prvih mest so Petrovič, Palada, ing. Crnadkova, Bačo in Genčević.

kens (Luksenburg). 2 minuti in 24 sek. več, itd.

V skupni oceni vodi še vedno Francoski Hassenford pred Švicarjem Schaerom. Jutri je prvi dan počitka. V nedeljo pa bodo vozili etapo Bordeaux—Pau (197 km), ki je zadnja etapa pred pirenejskimi klanci.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Poštni predal 42

IZBIRNO ATLETSKO TEKMOVANJE ZA OSLO

Tudi drugi dan odlični rezultati

Nov rekord Radulovića na 400 m ovire 54, 4 — Janke Müller bo najbrž dobil potni list za Oslo

Ljubljana, 10. julija. Včeraj se je na stadionu Zeleniščarja v Siski nadaljevalo izbirno tekmovalstvo najboljših jugoslovanskih atletov za reprezentanco za tekmovalstvo z Norveško v Oslo, ki bo 23. in 24. julija.

Zelo lepe borbe in odlične rezultate smo videli že v prvi točki v tekni na 400 m zapreke. V prvi skupini je reprezentant Cipčić takoj prevzel vodstvo, katerega pa je do cilja le težavno ohranil pred Müllerjem, ki napreduje od tekme do tekme. Tokrat je dosegel nov hrvatski rekord. V drugi skupini smo pričakovali borbo med Zupančičem in Radulovićem. Vendar je ta, zlasti zaradi odličnega teka Radulovića, izostala. Ker je Radulović premagal Zupančiča za kakih 10 m, nam je bilo jasno, da je moral doseči odlične rezultate. In res, Radulović je izboljšal državni rekord Ivanovića, ki ga je slednji imel še

od leta 1936. S tem je bil še zadnji predvojni rekord presežen.

Dokaj izenačeni so bili tekači na 200 m. Benjaku je, kljub neugodni zunanji prog, uspelo premagati Lorangeja, ki pa je dosegel nov slovenski rekord. V troskoku je le za 8 cm zmagal Milanović pred Petranovićem,

revi (BSK) 22,8; 800 m: Hočevar (Part.) 1:53,8; Krstić (Part.) 1:54,3; Cular (Din.) 1:56,0; Vipotnik (KL.) 1:56,0; Hanc (KL.) 1:59,3; 1000 m: Jovanović (Crv. zv.) 3:25,4; Lessizza (Zel., LJ.) 3:26,4; 400 m zapreke: I. skupina: Cipčić (Crv. zv.) 55,4; Müller (Mlad.) 55,5; Urbajs (KL.) 56,7; Kopitar (KL.) 56,9; II. skupina: Radulović (Part.) 54,4; Zupančič (KL.) 55,9; Bojović (Part.) 56,5; Janković (Crv. zv.) 56,5; steeple-chase: Stritof (Part.) 9:20,8; Stefanović (Part.) 9:24,4; Pavčić (Odr.) 9:54,6; troskok: Milovanović (Part.) 14,42; Petranović (Din.) 14,34; Pokorn (Odr.) 13,52; Zagorec (KL.) 13,28; palica: Rocca (ML.) 37,0; Kušec (Din.) 35,0; Glavač (KL.) 35,0; Müller (ML.) 35,0; Cerpez (Zel., Mar.) 35,0; disk: Müller J. (Odr.) 44,68; Krnjač (Part.) 43,80; Golc (KL.) 42,89; Mandić (Din.) 42,61; Müller B. (Odr.) 42,44; koplje: Stanković (Crv. zv.) 61,18; Lenasi (Part.) 56,17; Roje (KL.) 54,40; Kopitar (KL.) 54,35; kladivo: Gubijan (Part.) 52,63; Galin (ML.) 51,07; Berec (Part.) 48,78.

Prvenstvo Slovenije v mnogoboju

Danes in jutri bo na stadionu Zeleniščarja v Siski prvenstvo Slovenije v mnogoboju. Za tekmovalstvo v deseterboju, peterboju in troboju so prijavili svoje tekmovalce naslednja društva: Kladivar, Zeleniščar (Maribor), Zeleniščar (Ljubljana), Partizan (Nova Gorica) in Odr. Tekmovalstvo, v katerem se obetajo lepe borbe, se bo pričelo vsak dan ob 16.30.

Moskva, 9. julija. Ščerbakov, ki si je na olimpiadi v Helsinkih priboril srebrno medaljo v troskoku s 15,98 m, je postavil nov evropski in sovjetski rekord v tej disciplini s skokom 16,12 metrov. Svetovni rekord je dosegel Brazilac Ferreira de Silva v Helsinkih, kjer je za prvo mesto prejel zlato medaljo.

Radulović je z novim rekordom prijetno presenetil

popolnoma pa je odpovedal Zagorec, katerega je premagal celo Pokorn.

Kar deset tekmovalcev je tekmovalo v tekni na 800 m. Favorit Hočevar je takoj prevzel vodstvo (400 m v 55 sekundah) in ga obdržal do konca. Edino Krstić mu je sledil. Ugodno nas je spet presenetil mladi Celjan Vipotnik, ki bi skoraj premagal Cularja. Dosegel je najboljši letošnji rezultat v Sloveniji. Hanc je razočaral, zato pa je bil uspešnejši Kralj. Spacapan je zopet močno presenčil svoje zmagovalce.

Tekmovalstvo v steeple-chaseu je bilo kljub temu, da so nastopili samo štirje tekmovalci, izredno zanimivo. Stritof in Stefanović sta vodila enakopravno borbo, v finišu pa je bil prvi nekoliko boljši. Djurašević je odstopil. Te njegove geste ne moremo pohvaliti, prav tako velja to za Celinca na 10.000 m.

Met diska so gledalci pričakovali z veliko nestrpnostjo, saj je šlo predvsem za to, da dokaže Janke Müller Atletski zvezji Jugoslavije, da ga je popolnoma neupravičeno prezrla pri sestavi reprezentance za Atene. Po prvih treh metih je vodil Krnjač, v četrtem metu pa je Müllerju uspelo doseči 44,68 m, kar noben tekmovalca ni mogel več preseči. Upamo, da si je Müller s tem priboril potni list za Oslo.

Tehnični rezultati: 200 m: Benjak (Vojv.) 22,5; Lorange (KL.) 22,5; Madja-

PREDLOG ZVEZNEGA KAPETANA ZA SESTAVO ATLETSKE REPRZENTANCE ZA OSLO

Zvezni kapetan Lenert je predlagal za tekmovalstvo z Norveško, ki bo konec julija v Oslo, naslednje tekmovalce:

100 m: Jovančić, Pecelj; 200 m: Jovančić, Pecelj; 400 m: Sabolović, Grujić; 800 metrov: Otenhajmer, Hočevar; 1500 m: Otenhajmer, Mugoša; 5000 m: Ceraj, Ilić; 10.000 m: Mihalič, Jovanović; 1500 ovir: Lorange, Zupančič; 400 m ovir: Radulović, Cipčić; 4x100 m: Pecelj, Jovančić, Lorange, Kuzmič; 4x400 m: Sabolović, Grujić, Hočevar, Stanković; višina: Dimitrijević, Cerpez; daljina: Radovanović, Milčević; palica: Milakov, Rocca; troskok: Radovanović, Milovanović; krog: Sarčević, Jelišević; disk: Krivokapić, Müller; koplje: Dangubić, Stanković; kladivo: Gubijan, Galin; 3000 m ovir: Segedin, Stritof, Stefanović.

PHILIPPS OPPENHEIM

VELIKA PREVARA

»Jaz imam prijatelje v najvišjih krogih Nemčije,« je dejal Seaman, »ki stalno vzpodbujajo moje delo tu, in dobil sem blagoslov od samega cesarja, naj poglobim v tej deželi simpatije za nas. In če mi dovolite tako reči, go-spod Worcester, so napačne in neutemeljene trditve, kakor jih stalno ponavljate, edina ovira na poti k boljšemu razumevanju med nami.«

»Jaz imam o tem svoje mnenje,« se je odrezal Worcester, »in prizadeval si ga bom povedati vsak čas in z vso zgovornostjo, kar je premorem.«

Veleposlanik, ki je lahko slišal posamezne dele njunega pogovora, se je sklonil s svojega mesta nekoliko naprej.

»Dovolite mi govoriti najprej kot zasebnik,« je rekel, »dovolite mi, da izrazim svoje z močnimi razlogi podprto mnenje, da bi bila vojna med našima dvema deželama čisto navaden samomor, nepopisen in strašen zločin. Dovolite mi pa tudi, da govorim kot predstavnik svoje domovine: kot veleposlanik sem prišel sem z neomejenim mandatom miru. Moja naloga tu je zagotoviti mir.«

Carolina se je očitaje ozrla na svojega moža.

»Kako lepo je od vas, da ste tako odkritosrčni, ekselencia,« je rekla. »Moj mož včas, ko zajaha svojega konjička, pozablja, da privatna jeditnica ni govorniški oder. Predlagam, da preidemo na zanimivejši pogovor.«

»Ni na svetu stvari, ki bi bila za nas bolj življenjskega pomena kakor je ta,« je rekel Worcester in obmolnil.

»Govorimo,« je predlagal veleposlanik, »o načinu, kako je naš gostitelj streljal fazane.«

»Jaz pa bi vas prosil, da mi pojasnite,« je rekel Seaman svoji desni sosed, »kako se je vam Angležinjam posrečilo dobiti mnogo več svobode, kakor je uživajo naše nemške ženske?«

Stefanija se je nekoliko sklonila h gostitelju.

»Malo pozneje,« je zašepetala z drhtečim glasom, »vam sporočim nekaj presenetljivega.«

Po večerji so se jeli Domineyjevi gostje zabavati tako, kakor je komu ugajalo. Zbrali sta se dve partiji bridgea. Ternilhof in angleški minister sta začela igrati biljard, Seaman pa je v prese-

pa sta se dovolj oddaljila, da ju nihče izmed ostalih gostov ni mogel slišati, so Stefanijini prsti krepko stisnili Domineyjevo roko.

»Rada bi govorila s teboj na samem,« je rekla, »tako, da naju nihče ne bi slišal.«

Oklevajoče je pogledal nazaj.

»Tvoji gostje so dovolj zaposleni,« je nadaljevala nekoliko nestrpno, »razen tega pa sem tudi jaz tvoj gost. Zahtevam, da mi posvetiš več pozornosti.«

Dominey je na stežaj odprl vrata knjižnice in prižgal nekaj svetilk. Stefanija je stopila k velikemu odprtemu kaminu, v katerem je gorel panj, ošinila s pogledom sence v sobi in se zagledala v njegov obraz.

»Prižgi za trenutek vse luči,« ga je prosila. »Rada bi bila prepričana, da sva sama.«

Dominey je storil, kakor je želela. Svetloba je osvetlila tudi najbolj oddaljene kotičke sobe z velikimi poltami, polnimi knjig. Prikimal je z glavo.

»Zdaj pa ugasi vse, razen ene,« mu je velela, »in posadi me v naslonjač... Ne, na ta divan hočem sedeti. Prosim te, sedi poleg mene.«

»Ali bo kaj resnega?« je vprašal nekoliko vznemirjen.

»Resnega ne, pač pa čudovito,« je zamrmrala in dvignila pogled proti njemu. »Ali me hočeš poslušati, Leopold?«

Bila je na pol sključena v kotu divana, njena glava je počivala na dolgih prstih, njene kostanjeve oči pa so bile negibno uprte v svojega sobesednika. Ozračje okrog nje je bilo nekam resno, vendar pa nežno. Domineyjev obraz je postal še ostrejši, ko je razumel, kaj pomeni pogled njenih oči.

NAROČILNICA

Podpisani _____, kraj _____, ulica _____, pošta _____ naročam _____
 »Ljudsko pravico - Borbo« in prosim, da mi jo začnete z _____
 redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnicah, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____ Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

ZANIMIVOSTI IZ FILATELIJE

Še ena znamka iz serije, ki so jo namenili »Znanim Berlinčanom«

Zahodna Nemčija je izdala novo znamko 25 pfenigov v počastitev Karla Friedrika Schinkela (1781 do 1841), nemškega slikarja in arhitekta. Znamka je olivne barve in je izdelana v gravuri. Tako bo z že prej izdanimi vrednostmi za 4, 5, 8, 10, 15, 20, 25, 30 in 40 pfenigov in z znamko za 6 pfenigov, ki jo pričakujejo v kratkem času, izpopolnjena serija, ki so jo namenili znanim Nemcem, rojenim v Berlinu.

Prva serija znamk otoka Tristan da Cunha

Malot otok v južnem delu Atlantskega oceana Tristan da Cunha je dobil svojo prvo serijo znamk v štirinajstih vrednostih. Prebivalci tega otoka, ki jih ni niti 400, jih bodo uporabili za frankiranje pism in ostalih poštnih pošiljk. Znamke prikazujejo razne detajle z otoka ter rake, glavno izvozno blago Tristana da Cunha. Nominalna serija 800 dinarja, da so znamke namenjene predvsem filatelistom, ker ladje na otoku redko pristajajo, največ vsake tri mesece.

Južnorodezijska serija priložnostnih znamk

Ob stoletnici rojstva enega izmed najštevilnejših britanskih kolonizatorjev Južne Afrike, Cecilie Rhodes (1853 do 1902), ki ga imenujejo »Napoleon Južne Afrike«, je južna Rodezija izdala novo serijo teli znamk. Na njih prikazujejo tehnični napredek te bogate dežele. Toda znamke ne govorijo o tem, da so blaginjo dosegli s ceneno črno delovno silo in za ceno tisočev in tisočev nedolžnih črnih življenj. Pa tudi danes imajo tisti, ki so največ prispevali za napredek te države, črne, najmanj pravice. Zato se že desetletja bore za obstanek in svobodo in za staro ime svoje domovine — Zambesi.

Ameriška znamka ob 50-letnici prvega poleta z letalom

Te dni poteka 50 let od prvega poleta letala na motorni pogon. Ob tej priložnosti so ZDA izdale v počastitev pionirjev ameriškega letalstva bratov Wright novo letalsko znamko za 6 centov v rdeči barvi. Brata Wright sta v rodni mestu Daytonu v državi Ohio prvič vzletela z letalom na motorni pogon. Letala sta le nekaj sekund. Letalo je preletelo nad 40 metrov in pristalo na zemlji brez nesreče. V ZDA so letalstvo v dokajšnjem obsegu uporabljali v poštne namene še leta 1918, ko je kongres odobril sto tisoč dolarjev za vzpostavitev poštne letalskega prometa. Dvajset let kasneje so ZDA plačale nad 25 milijonov dolarjev za letalski prevoz pošte, letos pa bo ta vsota presegla 140 milijonov dolarjev.

Priložnostna znamka v počastitev 300-letnice mesta Hamine

Finska praznuje ta mesec tristoletnico ustanovitve mesta Hamine. Ob tej priložnosti bodo izdali novo znamko za 25 finskih mark. Znamka bo modre barve in bo prikazovala pogled na Hamino iz letala.

Serija priložnostnih znamk ob obletnici švedske atletske zveze

Švedska atletska zveza obhaja peto obletnico. V tej deželi je lahka atletika in telovadba narodni šport. Obletnico bodo proslavili z novo serijo znamk v štirih vrednostih s prizori raznih disciplin lahke atletike. Čez nekaj dni bodo dali v promet tudi novo serijo ob 700-letnici ustanovitve švedskega glavnega mesta Stockholma.

Ob osvojitvi Mount Everesta

V kratkem času bo Indija izdala novo serijo priložnostnih znamk, s katerimi bo proslavila Tenzingov in Hillaryjev podvig. Serija bodo tvorile štiri vrednosti (1, 2, 4 in 14 an) ter bodo poleg slike Mount Everesta imele v medalljonu tudi portrete Tenzinga in Hillaryja.

NESREČE

Z »UNIMOGOM« SE JE PREVRNIL Pijani šofer Kmetijske zadruge Vitanje je v ponedeljek vozil »Unimog« S-5046, lasti te zadruge. Na cesti Vitanje-Fuzine se je ob 22. uri zvečer zaletel z »Unimogom« v telefonski drog in ga podrl, medtem ko se je vozilo prevrnilo. Do nesreče je prišlo zaradi pijanosti šoferja in prehitre vožnje na ovinku. Škoda, povzročena na avtomobilu, še ni ocenjena.

V ponedeljek popoldne se je v Celju zaletel vojaški avtomobil v potniški avtomobil. Prometno nesrečo je povzročil šofer vojaškega tovornega avtomobila, ker ni izkoristil prednosti, ki jo je imelo njegovo vozilo. Človeških žrtev ni bilo. Škoda na avtomobilu je za 10.000 dinarjev.

ZRTEV PODIVJANEGA KONJA Kmet Marka Glaviča, Dobrava 1, je podrl splešeni konj. Zlomljeno imenikovo in dobil je številne rane po telesu.

ZARADI CESENJ — ZLOM HRBTEENICE S češnje je padla gospodinja Eliza Markič, Bovec 39. Zlomila si je hrbtenico in desno roko.

DNEVNE NOVICE

RAZPIS za sprejem učencev v Industrijsko rudarsko šolo v Zagorju za šolsko leto 1953/54.

Industrijska rudarska šola v Zagorju bo sprejela v šolskem letu 1953/54 v 1. letnik določeno število učencev, ki se želijo izučiti rudarskega poklica.

Sprejem samo zdrave, fizično krepke učence, ki so stari od 15 do 17 let ter so zadostili osnovnošolski obveznosti.

Vpisovanje bo do 30. avgusta t. l. Prijave se lahko pošljejo tudi pisмено. Pri vpisu bo vsak učenec zdravniško pregledan, nakar bo obveščen o sprejemu. Za vpis je treba predložiti naslednje:

1. Rojstni list. 2. Zadnje šolsko spričevalo oziroma odpustnico. 3. Potrdilo pristojnega KLO o premoženju staršev. 4. Točen naslov prijavitelja, v kolikor bo prijava pismena. Solanje bo trajalo 3 leta in ima namen izučiti učence za kvalificirane

delavce rudarske stroke. Vabimo vse učence, ki imajo zanimanje za rudarski poklic, da se prijavijo k vpisu. Vsa podrobnejša pojasnila se dobe pri upravi šole.

DRUSTVENE OBJAVE

Občinski odbor Zveze borcev Ljubljana - Polje vabi na proslavo Dneva vstaje v Zavrdu pri Dobrunjah — Spored: 11. julija ob 20. uri: Svečana akademija v počastitev spomina Jožeta Moškrca - Cirila, ki bo v Zadrudnem domu v Zavrdu. — 12. julija ob 9. uri: 1. Odkritje spominske plošče narodnemu heroju Jožetu Moškrču - Cirilu pred Zadrudnim domom v Zavrdu. 2. Proslava Dneva vstaje. 3. Počastitev žrtev na Urhu. 4. Popoldne kulturni spored, nato v gozdu nad opekarno partizansko tabornjenje. — Proslava bo ob vsakem vremenu. Avtobus vozi od 6.30 dalje iz Ljubljane, Ambrožev trg, do gostilne Jeriha v Zavrdu.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS Stanje dne 10. julija ob 7. uri: Prodig hladnega zraka iz severozapadne Evrope povzroča nestalno vreme z nevihtami na črti Lyonski zaliv - Baltyk. Preko Francije pa se gradi klis visokega zračnega pritiska. Danes dopoldne je bilo v severni in zapadni Jugoslaviji pretežno oblačno vreme z nevihtami, v ostalem delu pa menjajoče oblačno vreme. V pramoru so bile jutranje temperature v mejah od 24-26°C. Temperatura morja v Kopru je bila danes zjutraj 21°C, večeraj popoldne pa 23,5°C. V Sloveniji so bile danes jutranje temperature v mejah od 13-17°C, najnižja 10°C je bila na Jezerskem. Včerajšnja najvišja temperatura 30°C je bila v Ljubljani, Slovenji Gradcu, Ajdovščini in Novem mestu. V Ljubljani je danes zjutraj ob 7. uri znašal zračni pritisk 732,2 mm, temperatura 17,1°C, relativna vlaga 97%, megla, vidnost 200 m. Napoved za soboto, 11. julija: Pretežno oblačno vreme s krajevnimi nevihtami. — Temperatura ponoči do 8°C, podnevi do 22°C.

DANES IN JUTRI

GLEDALIŠČA

OPERA Festivalne predstave Sobota, 11. julija ob 20.30: Na vrtu Doma JLA: Foerster: »Gorenjski slavček«. Gostovanje R. Francia. — (Vstopnice v prodaji pri dnevnem operni blagajni in eno uro pred pričetkom predstave pri vstopu na vrt.) Nedelja, 12. julija ob 20.30: Na vrtu Doma JLA: Bizet: »Carmen«. Gostovanje J. Plahute, M. Radev in dirigenta Lovra Matičića. (Vstopnice v prodaji pri dnevnem operni blagajni in pred pričetkom predstave pri vstopu na vrt.) Ponedeljek, 13. julija ob 20.30: Na vrtu Doma JLA: Gounod: »Faust«. Gostovanje Tomislava Neralića. — (Veljaajo vstopnice, kupljene za 9. t. m. v prodaji bodo še pri operni blagajni in eno uro pred pričetkom predstave pri vstopu na vrt.)

KOMORNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 12. julija ob 20.30: V kinu Tivoli ponovitev veselice s petjem in godbo »Sluga dveh gospodov«. Na to predstavo opozarjamo zlasti podeželje.

KINO

KINO »UNION«: Premiera ital. filma »Ljubezen in strup«. Teknik. Film: ske novosti št. 27. Predstavi ob 18 in 20. KINO »KOMUNA«: Ameriški film »Carrie«. Brez technika. Predstavi ob 18 in 20.30. KINO »SLOGA«: Franc-ital. film »Zid Malapage«. Teknik. Predstavi ob 18 in 20. KINO »SOKA«: Amer. film »Carrie«. Brez technika. Predstavi ob 18 in 20.30. — Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 17. dalje. LETNI KINO »TIVOLI«: Amer. film »Aretacija«. Teknik. Predstava ob 20.30. LETNI KINO »BEZIGRAD«: Premiera italijanskega filma »Ljubezen in strup«. Teknik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave. KINO »SISKA«: Nemški film »Imenujem se Niko«. Teknik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje. KINO »TRIGLAV«: Ameriški barvni film »Plamen in puščica«. Teknik. Predstavi ob 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 17. dalje. LETNI KINO DOM MILICE: Ameriški film »Podvodna četa«. Predstava ob 20.30. Predprodaja vstopnic od 19. ure dalje. CELJE »UNION«: Amer. film »Rapsodija otočnosti«. CELJE »DOM«: Angleški film »Hotel Sahara«. BLEDO: Ameriški film »Ljubezen je lep«. (barvni). KAMNIK: Francoski film »Ustreljen ob zori«. ZADOBROVA: Ameriški film »Veliki grešnik«. VEČE: Ameriški barvni film »Zlomljena puščica«. KOROSKA BELA: Jugoslovanski film »V vrbnjari«. DOMZALE: Angleški film »Rebecca«. RADOVLJICA: Mehški film »En dan življenja«. JESENICE »RADIO«: Ameriški barvni film »Veliki Caruso«. JESENICE »SVOBODA«: Amer. barvni film »Veliki Caruso«. JESENICE KINO PLAVZ: Avstrijski film: »Dvorni svetnik Geiger«.

RADIO

Dnevni spored za soboto, 11. julija Poročila: ob 5.30, 6.30, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00. 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored), vmes ob 5.10 Jutranja telovadba — 6.00 Jutranja telovadba — 6.40 Kam bomo šli na izlet? — 7.00-7.05 Radijski koledar — 12.00 Opoldanski koncert — 12.45 Zabavna glasba, vmes objave — 13.00 Kulturni pregled — Z mikrofonom pri snemalcih »Vesne« — 13.10 Lahka, zabavna in operetna glasba — 14.00 Zbori, solisti in ansambli izvajajo narodne pesmi (prenos v Zagreb) — 14.30 Radijske reklame — 14.40 Nekaj skladb Bedricha Smetane — 15.10 do 15.30 Zabavna glasba, vmes objave — 18.00 Igrajo godalni orkestri — 18.20 Za pionirje — Frane Milčinski: Dve skavtski — 18.40 Slovenske zborovske skladbe — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba, vmes objave — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Pester sobotni večer — 22.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu? — 22.30 Glasbena medigra — 23.30-23.00 Oddaja za naše izseljence na valu 327,1 m — 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

»Ljudsko pravico-Borbo« dobite tudi v vseh prodajalnah tobaka.

Kupimo

kompletno hidravlično PACK-stiskalnico za prešanje sadja

Velikost 650 x 650 mm in tudi več ter v dobrem stanju

Ponudbe pošljite na »MARIJAN BADEL«, tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb, Vlaška 116, tel. 33-151

Podjetja in ustanove iz Maribora, Ptuja, Celja, Trbovelj, Novega mesta, Kranja in Jesenic obveščamo, da lahko plačujete naročnino po virmanu preko banke, kjer imajo naše podružnice svoje račune.

Uprava »LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

Naše naročnike opozarjamo, da so vsi zavarovani proti nezgodam in sicer za slučaj smrti za 40.000 in za slučaj pohabljenosti za 80.000 dinarjev, vendar samo v primeru, da je mesečna naročnina plačana vsaj do 15. za tekoči mesec. Zato naj zamudniki takoj nakažejo naročnino, da si s tem zagotovijo pravico do zavarovanja. Vsi naročniki so prejeti v prvi julijski številki položnico, katere naj se poslužijo.

Uprava »LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

Tovarna avtomobilov v Mariboru

odpre 15. julija v tovarniških prostorih prodajalno,

kjer bo prodajala na drobno razne presečke surovin, orodja, polizdelkov in končnih izdelkov. — Prodaja se vrši dnevno od 7. do 14.30 ure, v četrtkih od 7. do 12. ure

»Leopold«, je začela. »to deželo sem zapustila pred nekaj tedni, ker sem spoznala, da si surovina. Sklenila sem bila, da te nikoli več ne bom videla; mikalo me je, da bi te pred odhodom razkrinkala kot sleparja in šarlatana. Nemčija zame ne pomeni mnogo. Patriotizem, ki ne upošteva človeških dolžnosti, pa mi ni pri srcu. Nameravala sem oditi domov in se nikoli več vrniti v London. Moje srce je bilo strto in bila sem zelo nesrečna.«

Obmolnila je, ko da čaka na odgovor, toda njen sobesednik je molčal. Ona pa je čakala tako dolgo, da je nazadnje moral spregovoriti.

»Princesa, vi govorite nekemu, ki ga ni tu,« je rekel hladno. »Ime mi ni več Leopold.«

Zasmejala se je. V njenem smehu je bila mešanica nežnosti in ogorčenja.

»Priatelj«, je nadaljevala, »groza me je, če le pomislim na to, koliko si poleg imena v svoji novi prelevitvi izgubil človeškega. Da nadaljujem... Mikalo me je, da bi ostala nekaj dni v Berlinu, in zato sem bila primorana javiti se dvoru. Tam me je čakalo veliko presenečenje, Viljem mi je pravil o tebi, in čeprav je moje srce slej ko prej strto, mi je pomagal vse razumeti.«

»Ne vem, ali je pametno, da ti je odkril resnico«, je rekel obupano.

Za njegove besede se niti zmenila ni.

»Na dvoru sem spet v milosti«, je nadaljevala. »Za to se moram zahvaliti tebi. Viljem je bil pod mučnim vtisom tvojega nedavnega obiska. Zadovoljen je z načinom, kako si se tu nastanil. Zelo laskavo je govoril tudi o tvojem delu v Afriki, ki ga, če se ne motim, ceniš bolj, ker si bil tam v izgnanstvu. Vprašal me je, Leopold,« je pripomnila nekoliko tiše, »ali so moja čustva do tebe ostala nespremenjena.«

Domineyjev obraz se ni spremenil. Vztrajno je odbijal izživljanje njenih oči.

»Povedala sem mu resnico«, je nadaljevala. »Povedala sem mu, kako se je vse začelo, in da mora to zame trajati... do konca življenja. Govorila sva celo o tistem dvoboju. Povedala sem mu tisto, kar sta mi pravila oba tvoja sekundanta: kako je Konrad zamahnil, kako se je tako rekoč vrgel na rezilo tvojega meča. Viljem razume in oprošča in pošilja ti tole pismo.«

Iz žepa je vzela majhen siv ovitek. Na pečatu je bil cesarski grb Hohenzollernov. Pomolila mu ga je.

»Leopold«, je zašepetala, »preberi tole, prosim te.«

Dominey je odkimal z glavo in proti volji vzel ovitek.

»Ze spet Leopold«, je zajekal. »To ni zame.«

»Preberi naslov«, mu je velela.

Ubogal jo je. S čudnimi velikimi črkami je bilo napisano: »Gospodu Everardu Domineyju, veleposestniku«. Nerad je zlomil pečat in vzel pismo iz ovitka. Datirano je bilo malone petnajst dni nazaj. Pismo ni imelo ne začetka, ne konca, čez debel papir sta bila načekana samo dva stavka.

»Moja želja je, da se poročite s Stefanijo Elderstrom. Vajino zvezo bo blagoslovila Cerkev in odobril moj dvor. — Viljem.«

Dominey je sedel molče, ko da je nem. Princesa ga je gledala.

»In ti še nisi na kolienih?« je vprašala z zadržano, toda srdito ironijo. »Ali je mogoče, Leopold, da si pozabil na svojo ljubezen do mene! Tako zelo si se spremenil in v tolikih ozirih. Mar je tvoja ljubezen ugasnila?«

Celo njemu samemu se je zdel njegov glas zamolkel in nenaraven in besede so se mu zatikale v grlu.

»To ni izvedljivo«, je rekel. »Razmislite sami! Zdaj sem in ostati moram še nekaj mesecev Everard Dominey, Anglež in lastnik te hiše... mož gospe Domineyjeve.«

»Kje je tvoja dozdevna žena?« je vprašala Stefanija namrščenih obrvi.

»Ze več mesecev je v bolnišnici,« je odgovoril. »Do malega si je že opomogla. V bolnišnici ne bo več dolgo.«

»Poskrbeti moraš, da ostane tam.«

»Prosim vas, razmislite o tem, kakšno sumničenje bi nastalo, če bi to storil,« je prosil Dominey resno. »Razen tega, povejte mi, kako bi mogel jaz, ki po mnenju vseh že imam ženo, izpolniti to naročilo.«

Začudeno ga je pogledala.

»Kaj pa govoriš? Sediš tu ko hladen Anglež, čigar mesto zavzemaš, ti, čigar solze so prej padale na mojo roko, čigar usta...«

»Vi govorite o nekem mrtvem človeku,« jo je prekinil Dominey, »mrtvem do velikih dogodkov, ki mu lahko vrnejo življenje. Dotlej pa mora vaš ljubček ostati gluha za vaše besede.«